

Европски правосудни системи

Издање 2014 (подаци 2012)

Ефикасност и квалитет правосуђа

Преглед

Европска комисија за ефикасност правосуђа (CEPEJ)

Европска комисија за ефикасност правосуђа

Европској комисији за ефикасност правосуђа (*CEPEJ*) је Савет министара Савета Европе поверио предлагање конкретних решења, погодних за употребу од стране држава чланица Савета Европе, а које промовишу делотворну примену постојећих инструмената Савета Европе, који су у вези са организацијом правосуђа, промовисањем јавног правног система и омогућавају да начела и смернице, које се тичу судова, узму у обзир потребе корисника правосудног система и спречавају кршења Члана 6. Европске конвенције о људским правима, тако што нуде државама делотворна решења пре обраћања суду. *CEPEJ* је данас јединствено тело за све државе Европе, а чине га квалификовани стручњаци из 47 држава чланица Савета Европе, са задатком да процене ефикасност правосудних система и предложе практична средства и мере за рад на приближавању све ефикаснијем сервису за грађане.

CEPEJ интернет страница: www.coe.int/CEPEJ

1. Представљање

СЕРЕЈ има за циљ да овим, петим, двогодишњим циклусом процене, обезбеди креаторима начела и смерница и професионалцима у правосуђу практичан и детаљан инструментаријум, како би боље разумели функционисање јавне службе правосуђа у Европи, с циљем да побољшају своју ефикасност и квалитет, што је у интересу више од 800 милиона Европљана.

СЕРЕЈ данас представља издање свог извештаја за 2014, заснованог на подацима из 2012. Извештај је усвојио *СЕРЕЈ* у јулу 2014. Број тема и држава које су обухваћене чини га јединственим.

Методологија која је коришћена, уз битне доприносе и подршку држава чланица Савета Европе, омогућила је да се представи анализа правосудних система 45 европских држава, чији се ниво детаљности повећава од једног издања до другог.

По први пут је једна држава посматрач у *СЕРЕЈ*-у, Израел, учествовала у овом подухвату. Квалитет доступних података пружа могућност да се израде и анализирају статистичке серије. Ове су серије уобличене тако да мере главна кретања у Европи у погледу развоја правосудних система и реформских процеса. Ослањајући се на ове податке *СЕРЕЈ* може да предлаже конкретна решења за оцену и унапређење квалитета правосуђа у Европи.

СЕРЕЈ усрдно охрабрује креаторе начела и смерница, правнике у струци и истраживаче да користе ове јединствене информације за израду студија и да још више распирују европске дебате и реформе, на чију неопходност редовно подсећају правосудна пракса Европског суда за људска права и догађаји у државама чланицама и ентитетима. Сврха овог документа није да обезбеди синтезу обимног извештаја, већ да само подвуче и истакне неке од његових елемената, у формату који се лакше може читати, и да да подстрека читаоцима да одвоје времена како би „ишли даље“. У овом прегледу само кратки коментари следе уз графиконе и табеле, које су изведене из извештаја, али упућују на целовити извештај који омогућава обухватнији приступ, са свим методолошким елементима неопходним за ригорозну анализу и поређења (видети на www.цое.инт/СЕРЕЈ). Сви подаци које су обезбедиле државе чланице доступни су на интернет страници *СЕРЕЈ*-а. Национални одговори такође садрже описе правосудних система и објашњења која у великој мери доприносе разумевању пружених података. Стога је ова оригинална база података лако доступна краторима начела и смерница, професионалним правницима, научницима и истраживачима.

Напомена

СЕРЕЈ је кроз цео свој извештај подвукао бројне методолошке проблеме који су настали као и одлуке које су донете. Саветује се да се на њих стално позива, како би се избегле брзоплете анализе и бесмислени закључци. Поређење кванитативних података из различитих држава или ентитета, са различитим географским, економским и правосудним условима, тежак је задатак, којем се мора приступити веома опрезно. Да би се упоредили правосудни системи разних држава веома је важно да се истакну сепцифичности које објашњавају варијације од

једне до друге државе (ниво богатства, различите правосудне структуре, прикупљање података). Посебна пажња је посвећена појмовима који су коришћени, као и дефиницијама и употреби концепата, који су уобличени са националним кореспондентима, којима је поверена координација прикупљања података у државама или ентитетима. Само пажљиво читање извештаја и ригорозно поређење података може да омогући извођење анализа и закључака. Подаци се не могу узимати пасивно, један по један, већ се морају тумачити уз помоћ методолошких бележака и коментара.

Поређење није рангирање. Ипак сваки ригорозни читалац у овом извештају има збир података и методолошких елемената за детаљну анализу путем избора релевантних кластера држава или ентитета: у складу са карактеристикама правосудних система (на пример ентитети европско-континенталног и англо-саксонског права; земље у транзицији или са старим правосудним традицијама), географских критеријума (величина, популација) или економских критеријума (на пример у оквиру или изван зоне евра). Друга комплементарна поређења су предложена, употребом односа као што су БДП и просечна годишња бруто плата.

2. Јавна потрошња распоређена на судове, систем тужилаштва и правну помоћ

У зависности од држава постоје заједнички или различити модалитети финансирања судова, система јавних тужилаштва и правне помоћи. Ова су три елемента подељена у највећој могућој мери, како би се омогућила поређења, како средстава додељених тужилаштвима или судству (упркос разликама у организацији самих система) тако и износа додељених приступу правди. Ове информације према томе дају укупан преглед буџета за већи део држава чланица Савета Европе.

О подацима за најбогатије државе или ентитете се овде мора извештавати у односу на ниво развијености тих држава; у супротном би се могло погрешно тумачити како оне одвајају мале износе из буџета за њихове правосудне системе, а због њиховог високог БДП-а. Ово је, наиме, тако у случају Норвешке, Ирске, Луксембурга, Финске, Француске, Шведске и, у одређеној мери, Аустрије и Белгије. Ова се чињеница мора узети у обзир уколико је неопходно направити одговарајуће поређење између упоредивих држава. (показатељ 2.30).

Сам поступак дистрибуције финансијских средстава судовима, тужилачким системима и правној помоћи је утврђен код 34 државе или ентитета. Код ових је држава, у просеку, 65% од буџета намењеног правосудном систему, намењено функционисању судова, 25% тужилаштвима и 10% системима правне помоћи.

Неке од држава чланица дају висок приоритет функционисању судова (више од 70% буџета намењеног правосудном систему): Словенија, Малта, Бивша Југословенска Република Македонија, Шпанија, Хрватска, Чешка, Пољска, Португал, Босна и Херцеговина, Мађарска, Естонија.

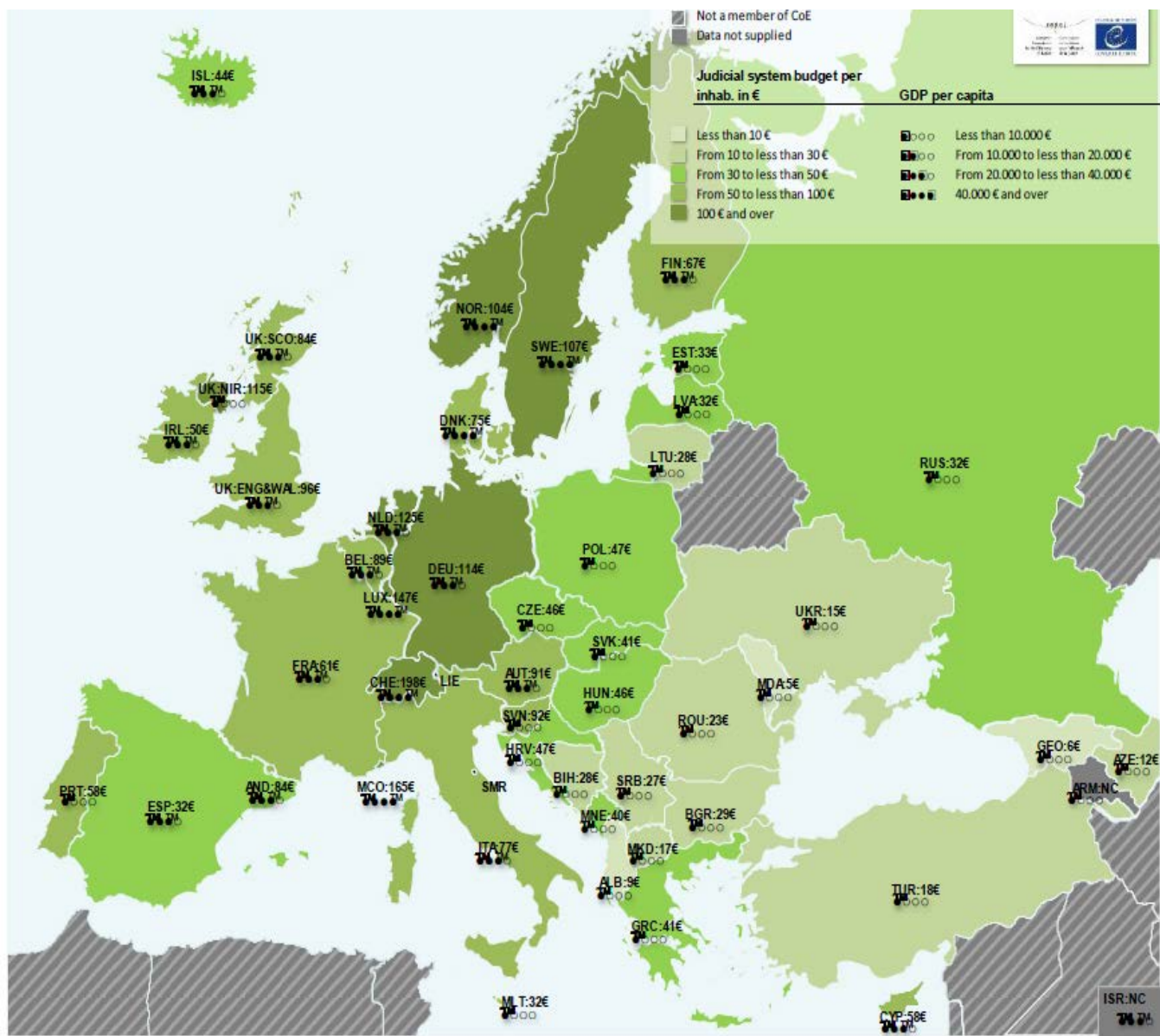
У систему заснованом на Хабеас Корпус-у, ентитети Уједињеног Краљевства дају приоритет правној помоћи – иако се такви буџети смањују. Овај приоритет такође остаје значајна одлика система северне Европе (Финска, Исланд, Ирска, Холандија, Шведска). Исте ове државе или ентитети троше мањи део свјих буџета на функционисање судова. Делимично зато што су износи који су намењени за плате мањи у системима англо-саксонског (обичајног) права, који дозвољавају значајан број судија-поротника (са изузетком Ирске). Делимично се објашњење за државе северне Европе може наћи и у мањој склоности друштва да води судске поступке, у поређењу са остатком Европе: део парница је изузет из судских поступака (пример: развод брака, молимо видите поглавље 9) и делегиран на органе управе.

У складу са традицијом, системи јавних тужилаштва у неким источним и југоисточним државама Европе заузимају јаку позицију (више од 30% буџета) као у Албанији (више од 50% буџета), Азербејџану, Грузији, Бугарској, Летонији, Литванији, Молдавији, Румунији, Словачкој, али је ово такође случај и у Италији, на Кипру, Холандији или Швајцарској.

Такође се може приметити да неке земље нису дале високе приоритете (мање од 1% буџета) правној помоћи до сада: Албанија, Азербејџан, Хрватска, Мађарска, Малта, Русија, Словачка, Бивша Југословенска Република Македонија.

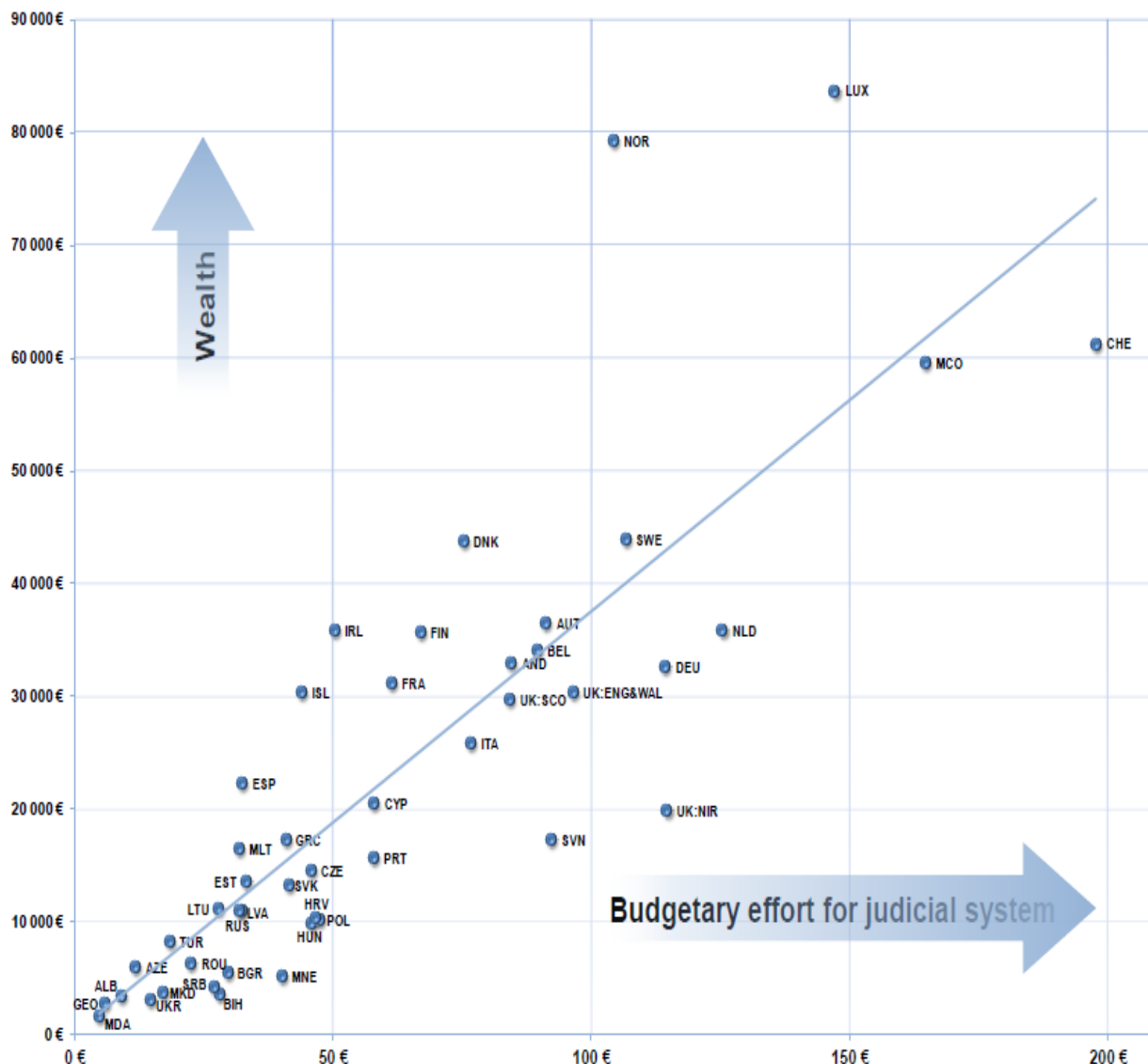
Приказ 2.29 Укупни годишњи буџет додељен правосудном систему (судови, правна помоћ и јавна тужилаштва) по становнику и БДП-у по глави становника у 2012.

Показатељ 2.34 Укупни годишњи буџет додељен правосудном систему (сви судови, правна помоћ и јавна тужилаштва) по становнику у 2012. (Q6, Q12, Q13)

Приказ 2.30 Корелација између БДП-а по глави становника и укупног буџета правосудних система (судови, правна помоћ и јавна тужилаштва) у току 2012.

Приказ 2.30 Корелација између БДП-а по глави становника и укупног буџета правосудних система (судови, правна помоћ и јавна тужилаштва) у току 2012.

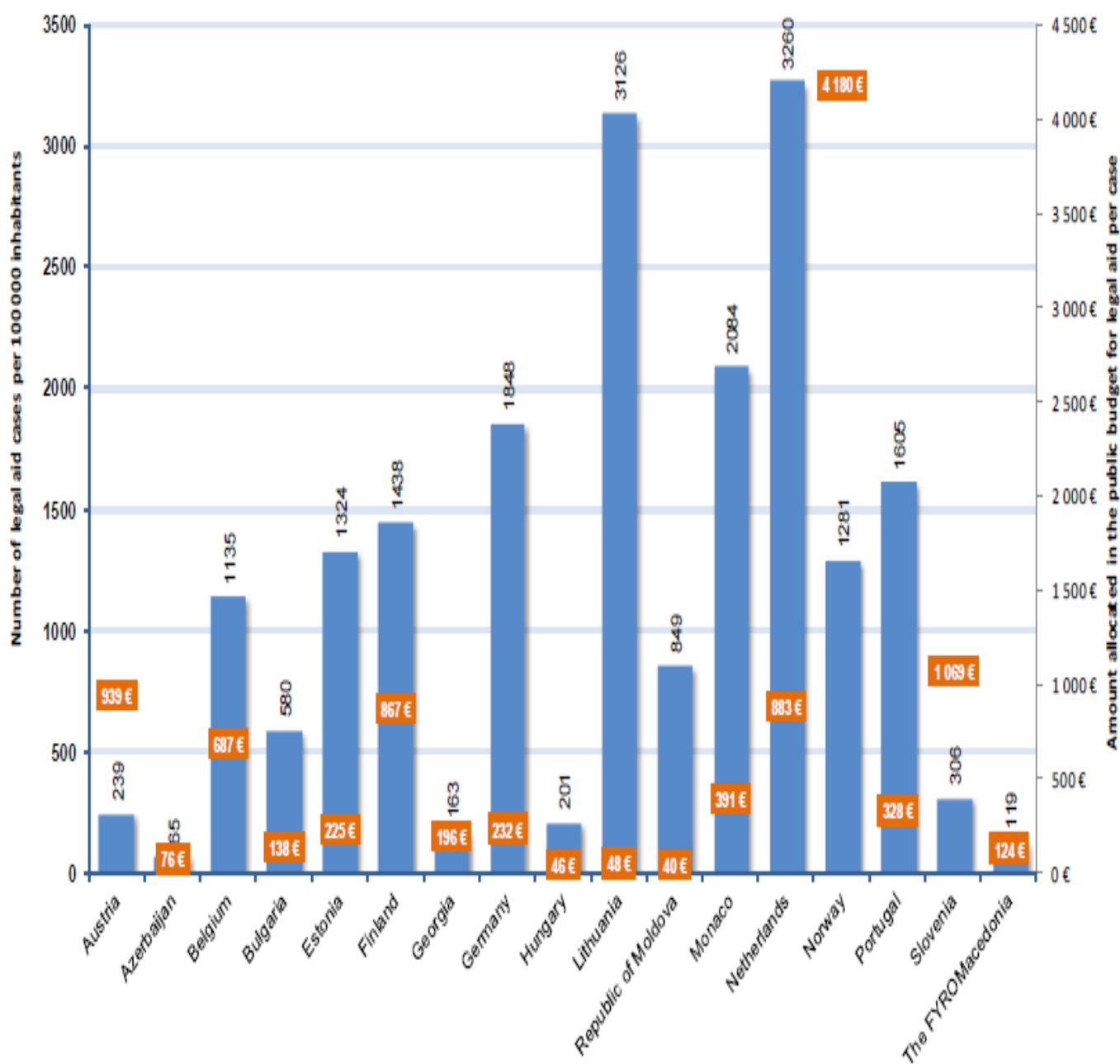

Ова анализа одоса између нивоа благостања држава или ентитета и буџетских обавеза према правосудном систему показује да постоји јака корелација између БДП-а по становнику и нивоа средстава расподељених пер цапита за функционисање правосудног система. Морају се истаћи разлике између држава и ентитета код којих је БДП упоредив, на пример за групу коју чине Аустрија, Белгија, Француска, Финска, Немачка, Ирска, Исланд, Холандија, УК Енглеска и Велс, УК – Шкотска. У оквиру такве групе се може истаћи да Холандија и Немачка улажу највеће износе из буџета за своје правосудне системе, а да Исланд и Ирска, сразмерно инвестирају значајно мање у своје правосудне системе.

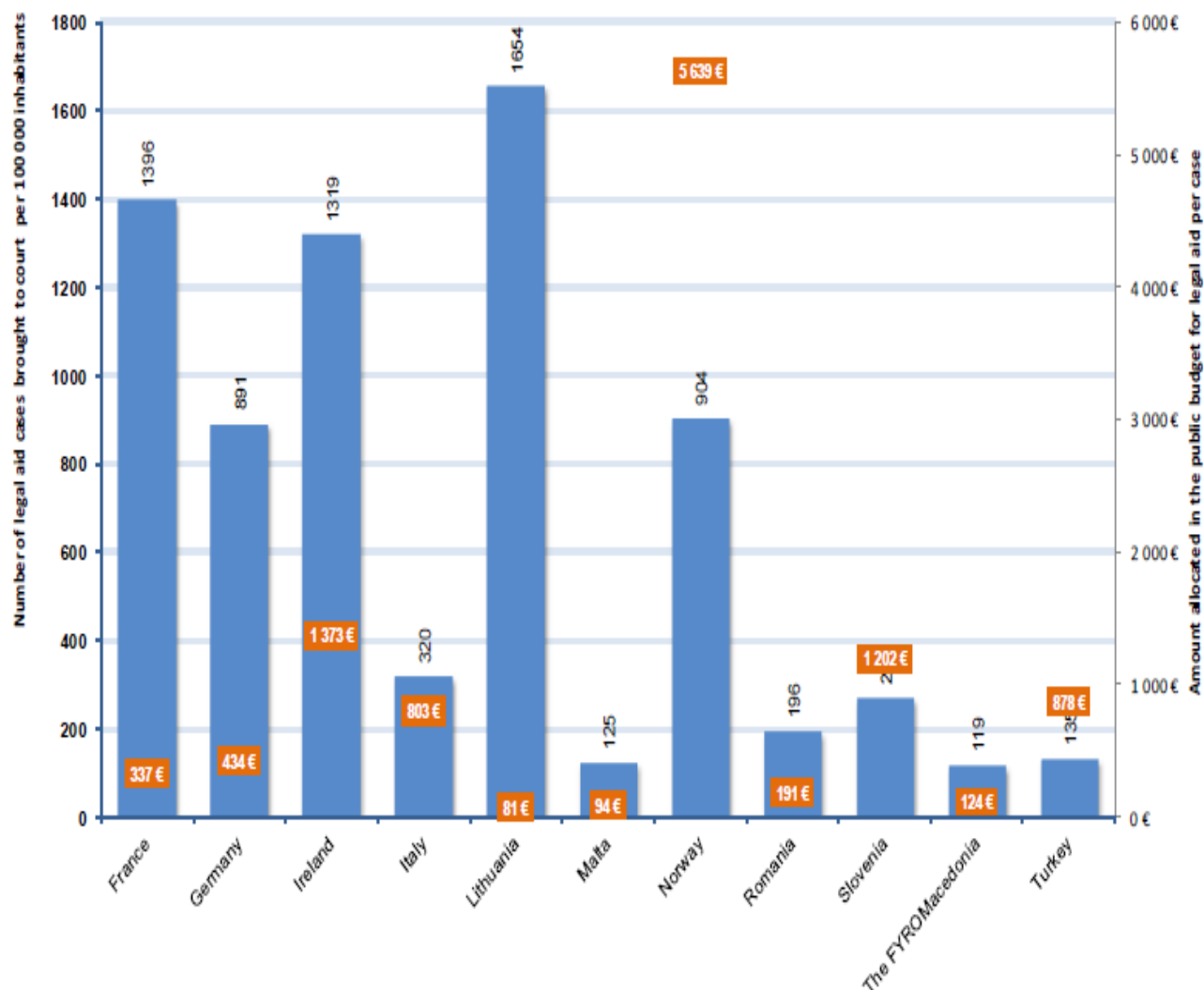
Један другачији начин тумачења износа у еврима, који се по глави становника улажу у правосудне системе, а који је поприлично изједначен у апсолутној вредности у више држава, пружа могућност да се истакне како су, на пример, издвајања из буџета намењена правосудним системима у Португалу или на Кипру много значајнија, уколико се узму у обзир нивои богатства у различитим државама понаособ, него што је случај у Француској или Финској.

3. Приступ правди

Приказ 3.7 Укупан број предмета правне помоћи на 100.000 становника и износ расподељен за правну помоћ из јавног буџета у 2012.

Приказ 3.8 За предмете пред судовима, укупан број поступака правне помоћи на 100.000 становника и износ расподељен из јавног буџета за правну помоћ у 2012.

Ова два приказа пружају могућност да се одреде разне начелне опције за правну помоћ у државама чланицама, узимајући у обзир правну помоћ уопштено (као подршку споровима и ванпарничним поступцима) или концентришући се на предмете у спору:

- Велики број предмета је квалификован за правну помоћ (преко 900 на 100.000 становника), а веома велики износи за правну помоћ (између 4000 и 6000 Евра) се одобрава по предмету у Норвешкој; Холандија, Ирска такође троше значајне износе по предмету (преко 800 евра) док, уједно, одобравају правну помоћ великом броју предмета (између 1000 и 3000 на 100.000 становника); ове земље примењују најиздашнију политику правне помоћи у Европи;
- Друге државе чланице примењују правну помоћ у великом броју предмета, а уједно одобравају значајна средства (Финска, Монако, Белгија, Француска, Немачка, Португал, Естонија,);
- Трећа група држава остаје издашна у погледу квалификација предмета, али додељују много скромније финансијске износе (Бугарска, Литванија, Молдавија);
- Друге државе су с друге стране донеле супротну одлуку да појединачним поступцима доделе релативно високе износе, док ограничавају број предмета који су квалификовани (Аустрија, Италија, Словенија, Турска);

- Коначно, други ограничавају квалификованост предмета уз лимитирање износа који се по предмету издваја из јавног буџета (Азарбејџан, Мађарска, Малта, Грузија, Румунија, „бивша Југословенска Република Македонија“).

4. Корисници услуга судова (права и јавно поверење)

У све више земаља Европе може се приметити тренд по ком грађани и правници могу доћи до информација о релевантним законима, активностима судова и правним проступцима једноставно и без накнаде, путем интернета. Само неколико држава поседује специфичне системе за информисање корисника услуга судова о предвидљивости поступака (на пример очекивани временски оквири неког поступка) или ефикасности поступака. Специфичне информације, намењене жртвама кривичних дела, су очигледно део распрострањеног система, с обзиром да је обезбеђен у 43 државе или ентитета.

За угрожена лица (жртве силовања, тероризма, деца сведоци/жртве, жртве кућног/породичног насиља, етничке мањине, лица са посебним потребама, малолетни преступници), могу се користити посебни механизми за заштиту и јачање њихових права у току судских поступака, на пример увођењем специфичних механизма информисања (наменске телефонске линије, интернет, леци, итд.) за разне угрожене групе. Још једна могућност јесте употреба квази уопштених, специфичних модалитета саслушања за заштиту малолетника (46 држава), жртава силовања (44 државе) или, сада веома развијених, модалитета за особе са посебним потребама (36 држава) и или жртве породичног насиља (32 државе). Специфична процесна права такође могу да ојачају статус угрожених лица.

Све државе или ентитети који су учествовали у поступку евалуације сада имају механизам накнаде у случају дисфункционалности правосуђа. Међу овим дисфункцијама претежан број држава има процедуре за противправно хапшење (осим Монака), а велика већина сматра незаконите осуде квалификованим (све државе или ентитети осим у случају Белгије, Грузије, Малте, УК-Северна Ирска и УК-Шкотска). Скоро две трећине држава или ентитета (34) известило је да имају поступке за компензацију у случају прекомерног трајања поступака а пола држава (24) имају такве поступке за случај изостанка извршења судских одлука.

Пажња која се посвећује очекивањима и потребама корисника услуга судова је у порасту. У Европи је на сцени растући тренд у правцу увођења и употребе специфичних средстава, као што су надзори, а за процену нивоа задовољства или јавног поверења корисника услуга судова - у судове. У многим државама Европе уобичајена је пракса да се спроводе надзори на националном нивоу или нивоу судова у редовним размацима.

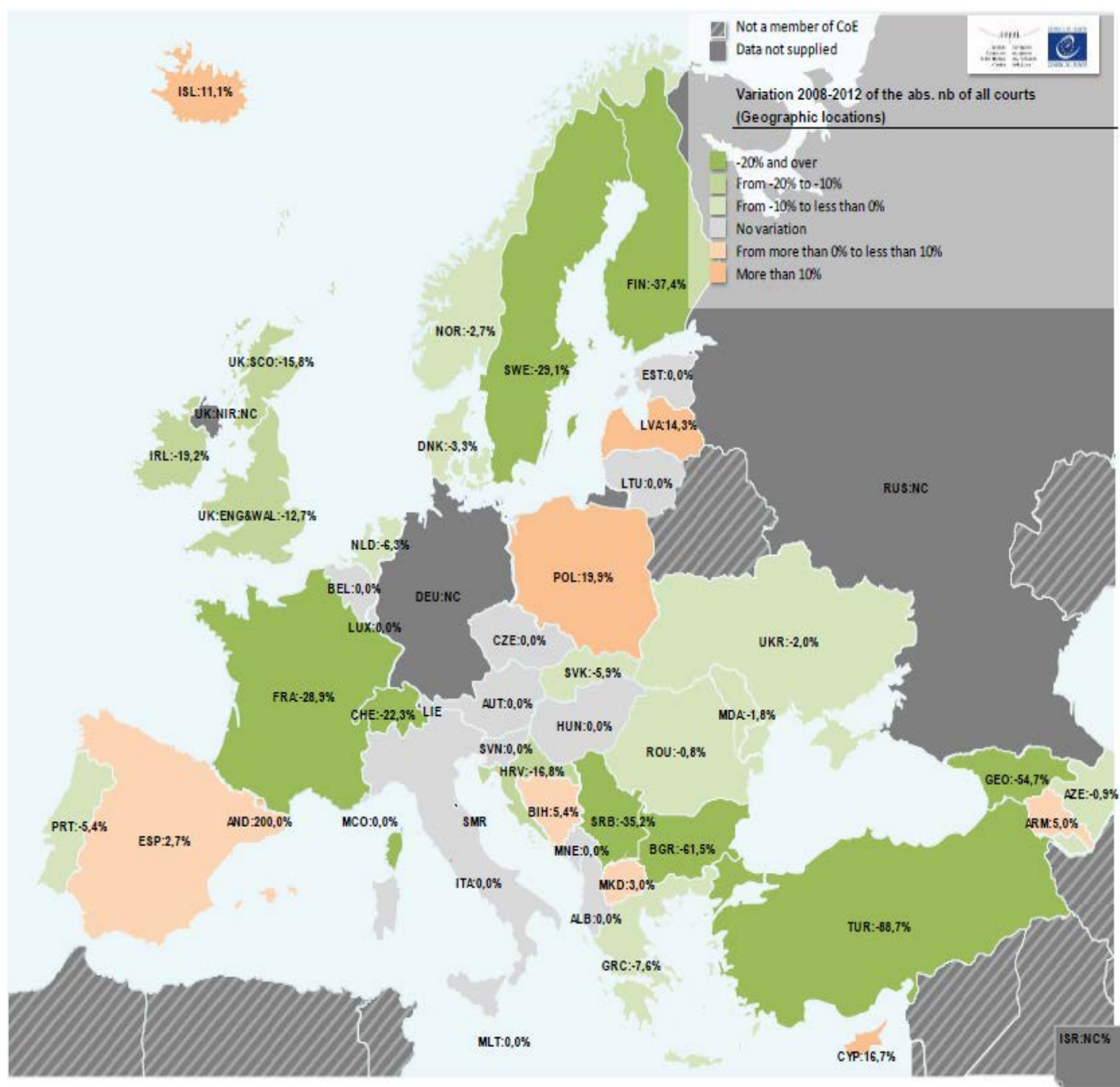
Табела 4.5 Систем накнаде за кориснике у разним, посебним околностима

States/entities	Excessive length of proceedings	Non execution of court decisions	Wrongful arrest	Wrongful condemnation	
Albania					3
Andorra					4
Armenia					2
Austria					4
Azerbaijan					4
Belgium					2
Bosnia and Herzegovina					4
Bulgaria					4
Croatia					3
Cyprus					4
Czech Republic					3
Denmark					3
Estonia					2
Finland					3
France					4
Georgia					1
Germany					4
Greece					4
Hungary					4
Iceland					3
Ireland					4
Italy					3
Latvia					2
Lithuania					3
Luxembourg					2
Malta					2
Republic of Moldova					4
Monaco					1
Montenegro					4
Netherlands					2
Norway					4
Poland					4
Portugal					4
Romania					4
Russian Federation					4
Serbia					4
Slovakia					3
Slovenia					3
Spain					4
Sweden					4
Switzerland					3
The FYROMacedonia					4
Turkey					3
Ukraine					2
UK-England and Wales					2
UK-Northern Ireland					1
UK-Scotland					1
Number of countries	34	24	46	42	
Israel					

	Yes
	No

5. Судови

Приказ 5.4 Одступања у апсолутном броју свих судова (географске локације) између 2008 и 2012

У многим државама чланицама правосудни систем је стар. Како би се узели у обзир демографски трендови, нова техничка средства транспорта и комуникације корисника услуга судова, као и пораст у специјализацији судија, многе државе у овом тренутку размишљају о новој расподели надлежности судова, која би унапредила ефикасност правосуђа уз постизање економије обима. Ове реформе правосудног система су уобличене са циљем да доведу до бољег управљања имовином, путем груписања судских надлежности и премештања запослених из разних малих судова на једно место. Ове реформе нису увек довеле до очекиваних уштеда, нити су примењиване уз свеобухватне консултације са запосленима у

суду; оне ипак представљају стваран изазов за поступак територијалне поделе судова, као и за једнак приступ суду за кориснике њихових услуга, па чак и за нову расподелу надлежности између различитих судова.

Одступања у периоду 2008 – 2012 јасно показују тренд смањења броја судова у државама чланицама Савета Европе. Највеће смањење броја географских локација (преко 10%) између 2008. и 2012. Године може се приметити у Бугарској, Хрватској, Финској, Француској, Грузији, Ирској, Србији и Шведској. Укупно узев, број судова (географских локација) смањено се у 22 државе или ентитета, а повећао у њих 8. Значајно повећање се може видети у Пољској и на Кипру. Овај доминантни тренд се наставио и после 2012. кроз нацрте реформи правосудних система.

Приказ 5.8 Ниво компјутеризације судова

У погледу информационих и комуникационих технологија (ИКТ) бележе се позитивни моменти. Развијање е-правосуђа и е-судова је значајан тренд у Европи.

Многе државе или ентитети настављају са реформама у ИКТ, путем увођења или унапређења компјутерске опреме за успостављање електронске базе података о судској пракси, електронских досијеа предмета, електронских записа итд. Многе се државе концентришу на комуникације између појединаца и судова, путем побољшања система управљања поступцима (Андора) употребом електронских формулара (Естонија, Немачка, Мађарска, Холандија) или електронским праћењем предмета (Норвешка) или унапређењем система управљања предметима (Бивша Југословенска Република Македонија, Словенија и Шпанија). Растући тренд је приметан у употреби видео конференција у европским правосудним системима, посебно у кривичним поступцима (Немачка, Хрватска, Данска, Француска, Италија, Литванија, Република Молдавија, Монако, Норвешка, Румунија, Русија, Чешка). Осим тога, неки судови уводе средства за мерење квалитета рада судова. Међу овим државама које су дефинисале стандарде сврсисходности и квалитета је посебно истакнуто њих 5.

1. индикатор трајања поступака (36 држава или ентитета),
2. индикатор броја завршених предмета (35 држава или ентитета),
3. индикатор заосталих предмета (33 државе или ентитета),
4. индикатор броја нових предмета (26 држава или ентитета), и
5. индикатор продуктивности судија и особља судова (16 држава или ентитета – само 11 у 2008).

6. Алтернативно решавање спорова

Алтернативно решавање спорова, уколико се примањује унутар правосудног оквира, доприноси умањењу потребе да се предмети износе пред суд и да се више користе професионалци који нису судије.

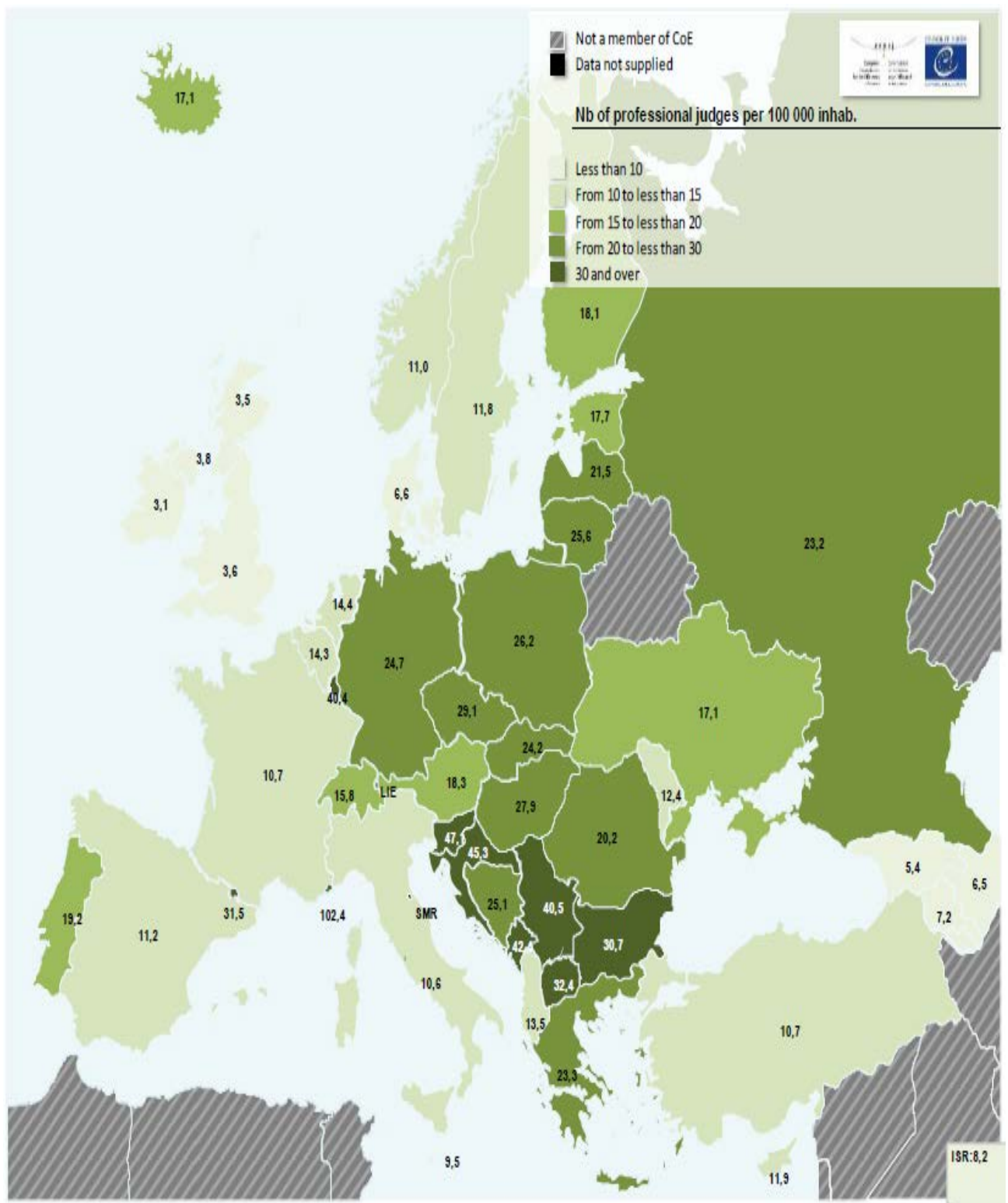
Табела 6.3 Типови предмета који су били у поступку судске медијације у 2012.

States/entities	Civil and commercial cases					Family law cases (ex. divorce)					Administrative cases					Employment dismissals					Criminal cases					Total
	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	
Albania																										9
Andorra																										2
Armenia																										0
Austria																										6
Azerbaijan																										0
Belgium																										8
Bosnia and Herzegovina																										8
Bulgaria																										4
Croatia																										1
Cyprus																										2
Czech Republic																										1
Denmark																										4
Estonia																										8
Finland																										1
France																										8
Georgia																										3
Germany																										1
Greece																										9
Hungary																										1
Iceland																										6
Ireland																										5
Italy																										4
Latvia																										0
Lithuania																										1
Luxembourg																										8
Malta																										4
Republic of Moldova																										4
Monaco																										2
Montenegro																										4
Netherlands																										8
Norway																										1
Poland																										4
Portugal																										9
Romania																										8
Russian Federation																										1
Serbia																										1
Slovakia																										3
Slovenia																										8
Spain																										1
Sweden																										1
Switzerland																										0
The FYROMacedonia																										4
Turkey																										7
Ukraine																										0
UK-England and Wales																										9
UK-Northern Ireland																										6
UK-Scotland																										0
Number of countries	23	34	11	13	1	22	32	18	13	1	6	13	0	6	0	16	27	15	13	2	11	11	13	3	9	
Israel																										1

Average number of country per type of authority		
①	Court annexed mediation	16
②	Private mediator	23
③	Public authority (other than the court)	11
④	Judge	10
⑤	Public prosecutor	3

7. Судије

Приказ 7.2 Број судија професионалаца у судовима(УБС) на 100.000 становника у 2012.

Број судја професионалаца, који су у ангажовани у судовима значајно се разликује између земаља и правосудних система. Начелно говорећи, може се приметити контраст између

држава Западне Европе и држава Централне и Источне Европе, при чему потоње карактерише висок број судија по становнику.

Разлика се делом може објаснити тиме што неки системи имају искључиво професионалне судије (Албанија, Андора, Јерменија, Азербејџан, Бугарска, Кипар, Хрватска, Грузија, Грчка, Ирска, Летонија, Литванија, Малта, Молдавија, Црна Гора, Холандија, Протугал, Румунија, Турска, Украјина), док други системи, као што је случај у Норвешкој, Данској, Шведској, Немачкој или УК-Енглеска и Велс, дају значајну па чак и надмоћну улогу судијама поротницима / судијама за прекршаје. У Француској, судије поротници раде у судовима рада и привредним судовима првог степена. Правосудне системе Словеније, Бивше Југословенске Републике Македоније и, у мањој мери, Немачке, у исто време одликује како значајан ниво професионализације тако и важна улога која је поверена судијама поротницима.

Приказ 7.5 Расподела (у %) професионалних судија, између судова првог степена, судова другог степена и врховних судова

States/entities	Total of professional judges (FTE)	1st instance professional judges	2nd instance professional judges	Supreme court professional judges
Albania	380	78,9%	16,8%	4,2%
Andorra	24	50,0%	50,0%	0,0%
Armenia	219	74,9%	17,4%	7,8%
Austria	1547	85,6%	10,2%	4,2%
Azerbaijan	600	NC	NC	NC
Belgium	1598	80,9%	19,1%	1,9%
Bosnia and Herzegovina	962	69,1%	21,0%	9,9%
Bulgaria	2239	53,1%	38,4%	8,6%
Croatia	1932	71,3%	26,6%	2,1%
Cyprus	103	87,4%	NC	12,6%
Czech Republic	3055	60,8%	31,6%	7,7%
Denmark	372	69,6%	25,3%	5,1%
Estonia	228	73,2%	18,4%	8,3%
Finland	981	75,8%	19,8%	4,4%
France	7032	70,6%	24,1%	5,3%
Georgia	242	69,4%	24,0%	6,6%
Germany	19832	74,9%	20,5%	4,6%
Greece	2574	59,0%	31,5%	9,5%
Hungary	2767	60,4%	36,9%	2,7%
Iceland	55	78,2%	NC	21,8%
Ireland	144	94,4%	NC	5,6%
Italy	6347	77,7%	17,6%	4,7%
Latvia	439	59,9%	28,7%	11,4%
Lithuania	768	89,1%	6,6%	4,3%
Luxembourg	212	87,7%	NC	19,3%
Malta	40	85,0%	15,0%	NC
Republic of Moldova	441	73,0%	19,5%	7,5%
Monaco	37	43,2%	13,5%	43,2%
Montenegro	263	68,4%	24,7%	6,8%
Netherlands	2410	77,0%	21,5%	1,5%
Norway	557	66,2%	30,2%	3,6%
Poland	10114	93,3%	4,9%	1,7%
Portugal	2009	73,7%	22,2%	4,2%
Romania	4310	46,4%	51,4%	2,2%
Russian Federation	33232	NC	NC	0,4%
Serbia	2916	76,4%	22,4%	1,2%
Slovakia	1307	66,6%	26,9%	6,4%
Slovenia	970	81,0%	15,5%	3,5%
Spain	5155	70,7%	27,8%	1,5%
Sweden	1123	68,2%	28,9%	2,9%
Switzerland	1271	68,7%	28,3%	3,0%
The FYROMacedonia	668	79,6%	17,4%	3,0%
Turkey	8126	93,5%	NC	6,5%
Ukraine	7754	79,5%	19,9%	0,6%
UK-England and Wales	2016	NC	NC	NC
UK-Northern Ireland	70	81,5%	4,3%	14,2%
UK-Scotland	185	90,8%	9,2%	NC
Average	2971	73,5%	22,8%	6,7%
Median	981	74,3%	21,5%	4,6%
Minimum	24	43,2%	4,3%	0,0%
Maximum	33232	94,4%	51,4%	43,2%
Israel	651	70,5%	27,2%	2,3%

У 20 држава или ентитета, 70% до 85% свих професионалних судија, јесу судије у првом степену, док судије другог степена представљају између 15% и 30% од укупног броја, осим у

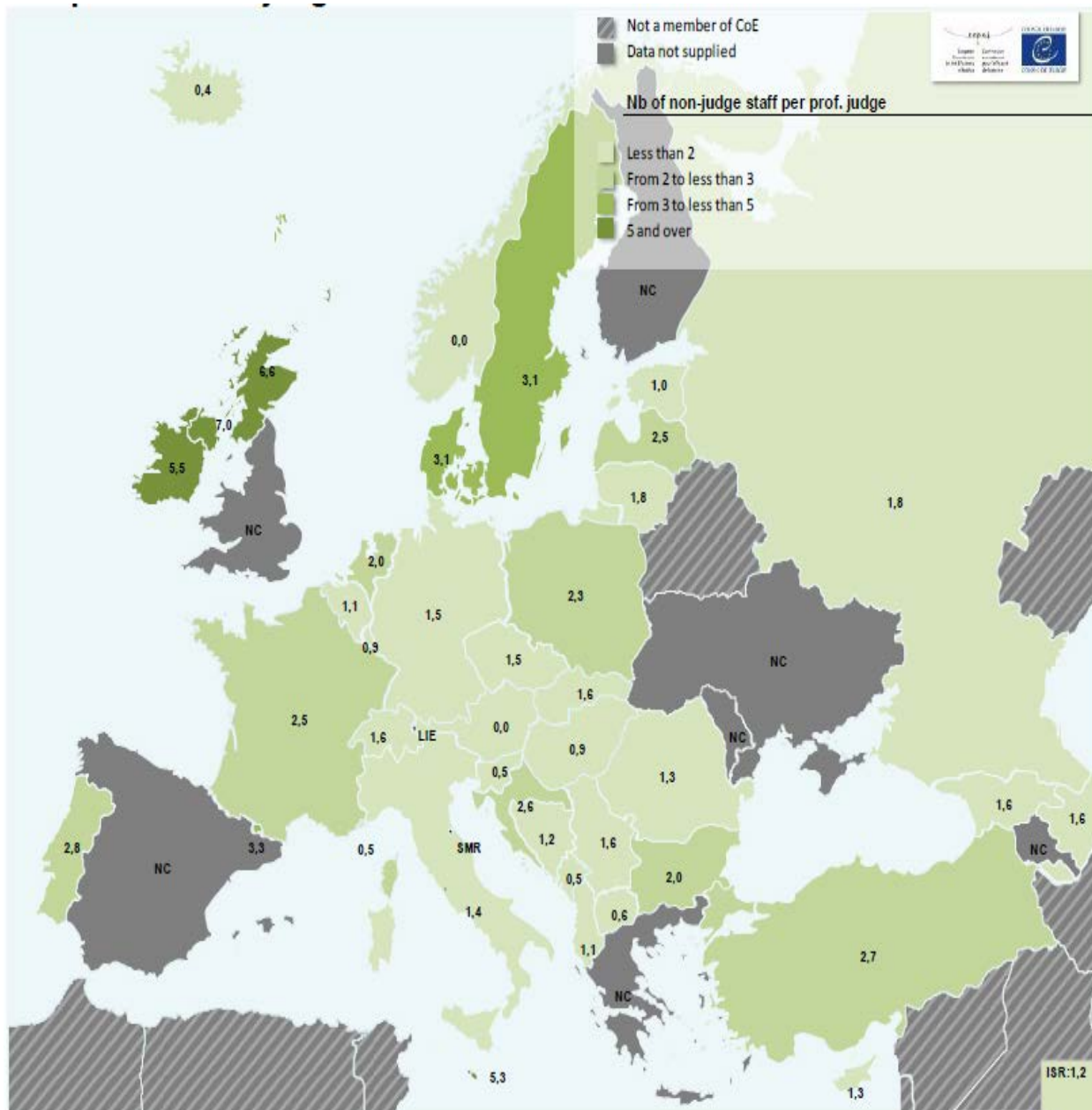
случају УК-Северна Ирска, у којој судије другог степена чине 4%. Само је Румунија известила да има више судија у другом степену (51%) него судија у првом степену (46%). Код овог показатеља односа треба узети у обзир специфичне надлежности апелационих судова, у складу са којима у неким поступцима наступају као први степен. У Мађарској и Бугарској, број судија у апелацији остаје значајан (37% односно 38%), чак и поред тога што је у опадању, од претходног поступка процене. Приметна разлика је забележена у Литванији, Пољској и Русији, између броја судија у првом степену и броја судија у другом степену, науштрб потоњих, треба да се тумачи у светлу коментара које су дале те државе.

Логично је да у највећем броју држава или ентитета судије Врховних судова представљају мање од 10% укупног броја судија. Са изузетком веома малих држава, као што су Монако и Андора, које се не могу упоредити са другим државама, због њихове величине и следствено, специфичне организације правосудних система, Босна и Херцеговина, Грчка, Летонија и УК-Северна Ирска, државе су које имају највеће учешће судија Врховних судова у укупном броју. Подаци за Исланд се могу објаснити одсуством судија који поступају у другом степену, док су подаци за Луксембург оправдани специфичним статусом судија који поступају у трећем степену, а који, веома често, изворно припадају другим трибуналима. Коначно, подаци за Кипар би требало да се тумаче у светлу нарочитости тамошњег правосудног система, који је организован на два нивоа, при чему судије које поступају у другом степену, у основи и јесу последња инстанца.

8. Неправосудно особље

Прави се разлика између четири типа неправосудног особља. Специфична категорија неправосудног особља су тзв. „*Rechtspfleger*“, инспирисана немачким системом. Друга категорија је састављена од особља које има задатак да непосредно пружају помоћ судијама. Трећа категорија се тиче особља које је задужено разним административним пословима, као и управљањем/менаџментом судова. Последња категорија се односи на техничко особље, повезано са судом.

Приказ 8.4 Број неправосудног особља чије је задужење да помажу судији, по једном судији професионалцу

У највећем броју држава чланица или ентитета, већина неправосудног особља, које ради у суду, помаже судијама непосредно. Такође се морају истаћи важни диспаритети, између држава чланица, у погледу неправосудног особља у судовима. Тако у 16 држава неправосудно особље (*Rechtspfleger*) има квази-судске надлежности, што има непосредан утицај на функционисање судова.

9. Активности судова и правично суђење

СЕПЕЈ анализира различите методе вођења поступка, а то заснива на два показатеља које примењује. Стопа клиренса се добија тако што се број решених предмета у току једне године подели са бројем нових поступака, у истом временском периоду, а резултат помножи са 100:

$$\text{Стопа клиренса (\%)} = (\text{решени предмети} / \text{нови предмети}) \times 100$$

Стопа клиренса која је близу 100% указује на способност суда или неког правосудног система да реши мање више онолики број предмета колики је и прилив нових предмета у датом периоду. Клиренс стопа која је изнад 100% указује на то да је систем способан да реши више предмета него што их је примио, тиме смањујући потенцијални заостатак. У суштини клиренс стопа показује како суд или правосудни систем излази на крај са приливом предмета.

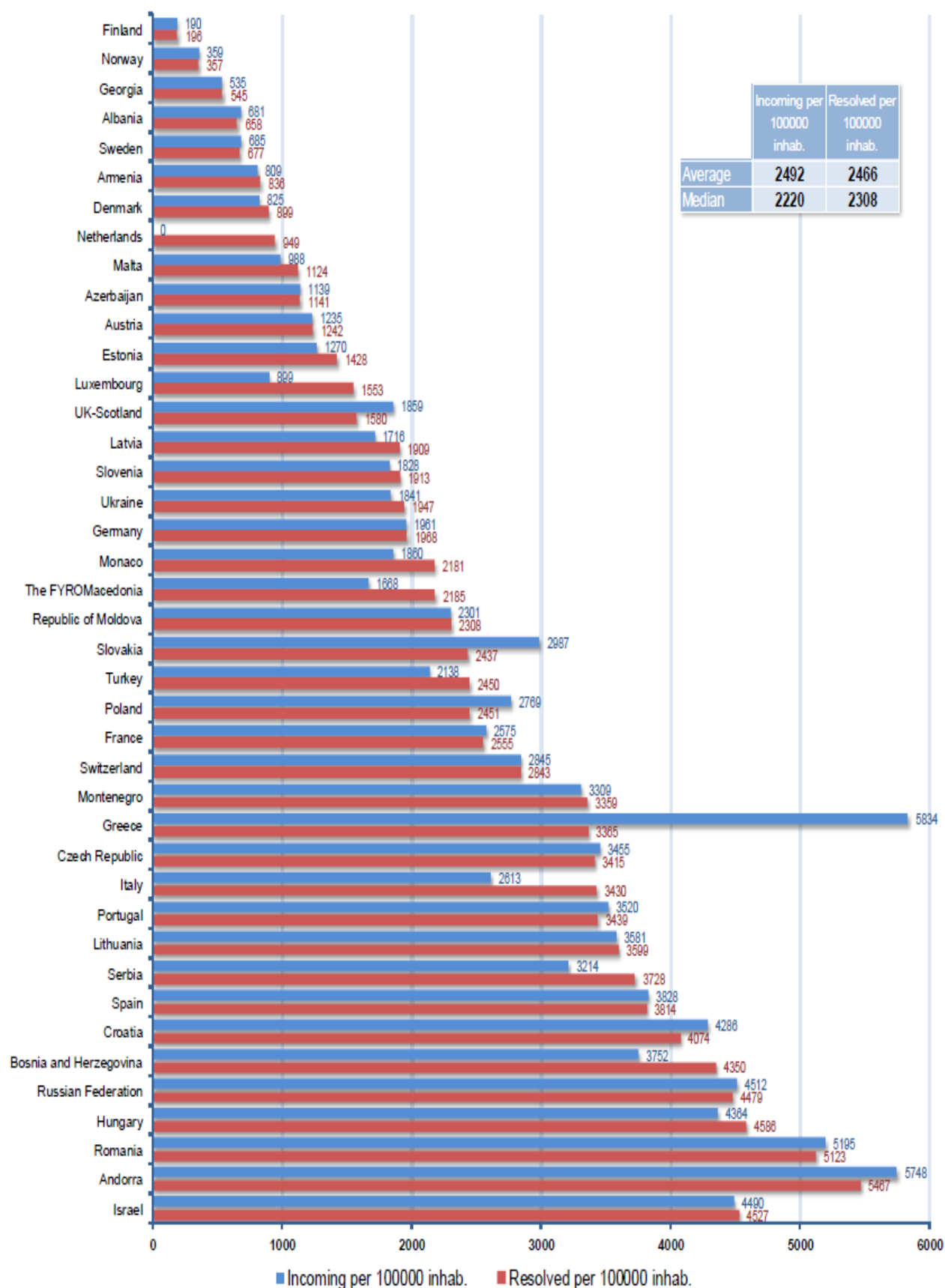
Индикатор располагања временом пружа даљи увид у то како правосудни систем управља токовима предмета. Процењено располагање временом пореди број решених предмета у току посматраног периода са бројем нерешених предмета на крају периода посматрања.

Количници бројем дана мере процењено време, неопходно за окончање отвореног поступка.

Располагање временом= 365 / количник протока предмета

Анализа података који су тренутно доступни указује на то да су судови првог степена у Европи начелно више способни да изађу на крај са приливом кривичних него грађанских поступака.

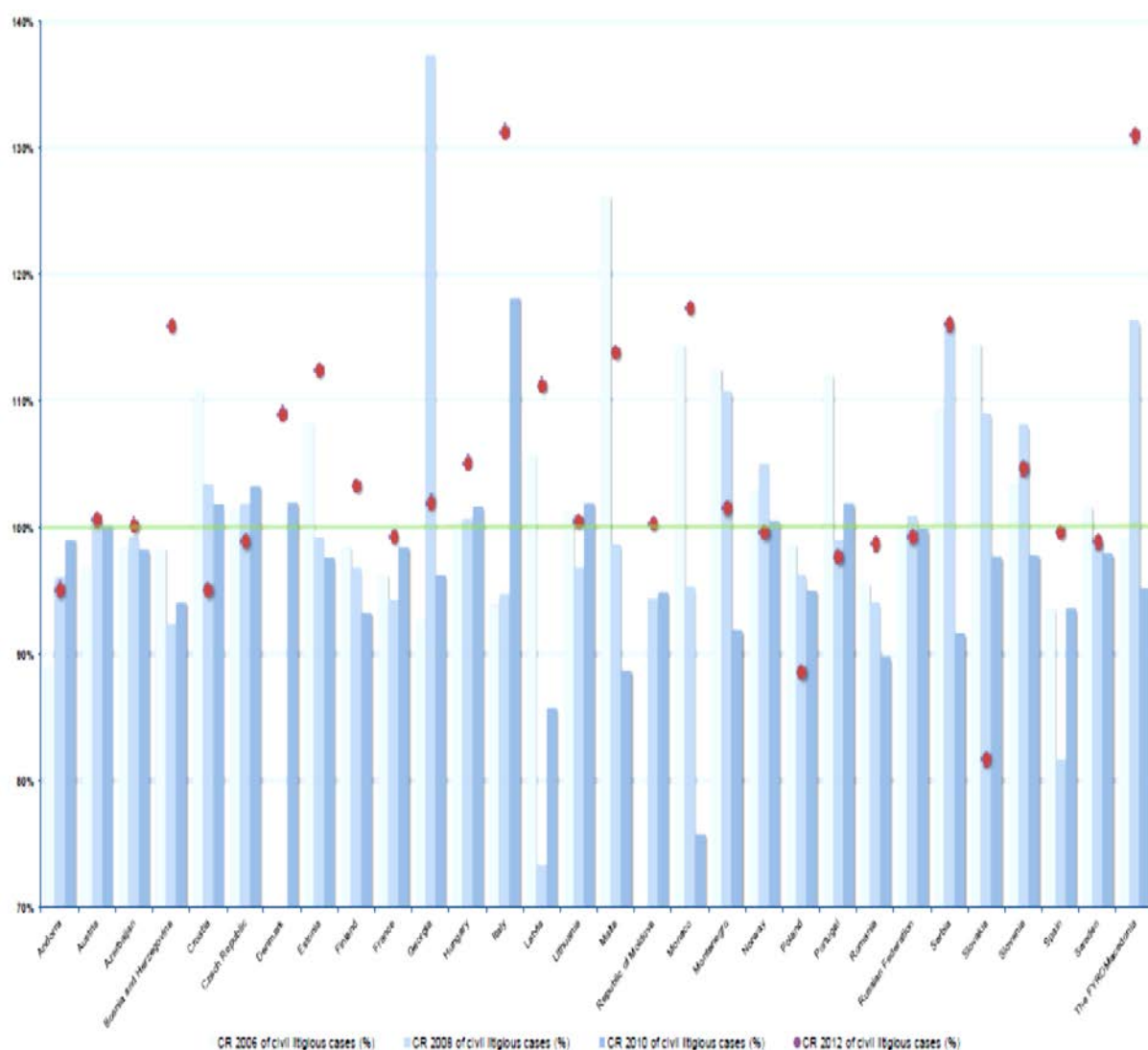
Приказ 9.4 Број нових и решених парничних предмета грађанског (привредног) права на 100.000 становника у 2012.

У просеку су на нивоу Европе у 2012 судови првог степена били у стању да реше мање- више исти број предмета колико је оних који пристижу: око 2.500 предмета на 100.000 становника. С друге стране се на нивоу државе или ентитета могу истаћи битна одступања.

Када се узме у обзир обим грађанских (привредних) поступака којима се баве судови првог степена, могу се приметити значајна одступања између држава чланица. Појединци наизглед имају већу склоност да пред судовима решавају спорове (више од 3000 нових предмета на 100.000 становника) у државама централне и источне Европе (Русија, Литванија, Чешка, Хрватска), државама Југоисточне Европе (Босна и Херцеговина, Румунија, Србија), као и у земљама јужног дела Европе (Шпанија, Италија, Грчка), него што је то случај у земљама севера Европе (Финска, Норвешка, Шведска, Данска, Холандија) и државама јужног Кавказа (Грузија, Азербејџан, Јерменија), где се отвара мање од 1.000 нових предмета на 100.000 становника.

Приказ 9.8 Развој стопе клиренса (СК) предмета грађанских парница између 2006. и 2012.

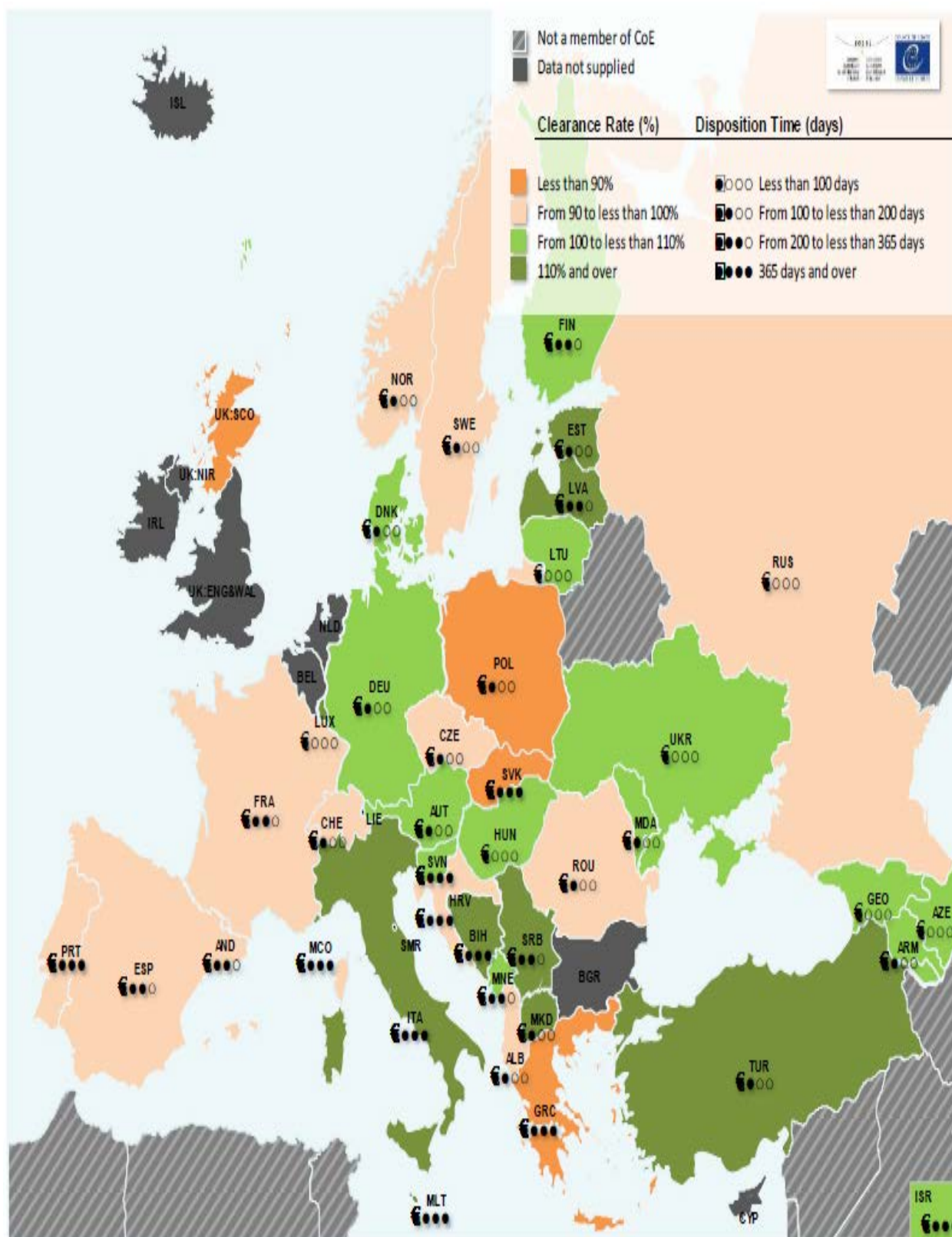

Уколико се узму у обзир доступни подаци, могуће је истаћи еволуцију стопе клиренса за парничне предмете грађанског (привредног) права, између 2006. и 2012, у 30 држава или ентитета. Анализа се мора развијати веома опрезно, с обзиром на то да је могуће да се квалитет одређених података разликовао у посматраном периоду, што делимично може да објасни одступања. У 9 од 30 таквих држава је стопа клиренса у првом степену остала релативно стабилна (+/-5%), када се упоређи са подацима између 2006. и 2012.

Други трендови који се морају посматрати се могу поделити у две, прилично једнаке, групе: негативни трендови се примећују код 10 држава, док су позитивни трендови карактеристика 11 држава. Битна побољшања у стопи клиренса се могу видети, пре свега, у Италији, а која се пре могу објаснити смањењем броја нових предмета (увођење нових судских такси које стране у спору морају да плате како би покренуле одређене типове поступака), него порастом броја решених предмета. Мађарска је постигла редовно побољшање стопе клиренса. Исти укупни тренд, иако није линеарног типа, у посматраним годинама, се може се приметити у Босни и Херцеговини, Естонији, Финској, Летонији, Румуњи, Шпанији и Бившој Југословенској Републици Македонији.

На супрот томе, стопа клиренса се драстично умањила (иако не увек у линеарном тренду) у Словачкој, Грузији, Хрватској, Црној Гори, Пољској и Португалу. Ситуација се у највећој мери тиче Словачке и Пољске, где је стопа клиренса испод 100%. Ово се такође мора пратити са великом пажњом и у другим државама, јер се сврсисходност одговарајућих органа може изменити у будућности, уколико се овај тренд потврди.

Приказ 9.10 Стопа клиренса (СК) време диспозиције (ВД) парница у грађанским и привредним предметима у судовима првог степена 2012.

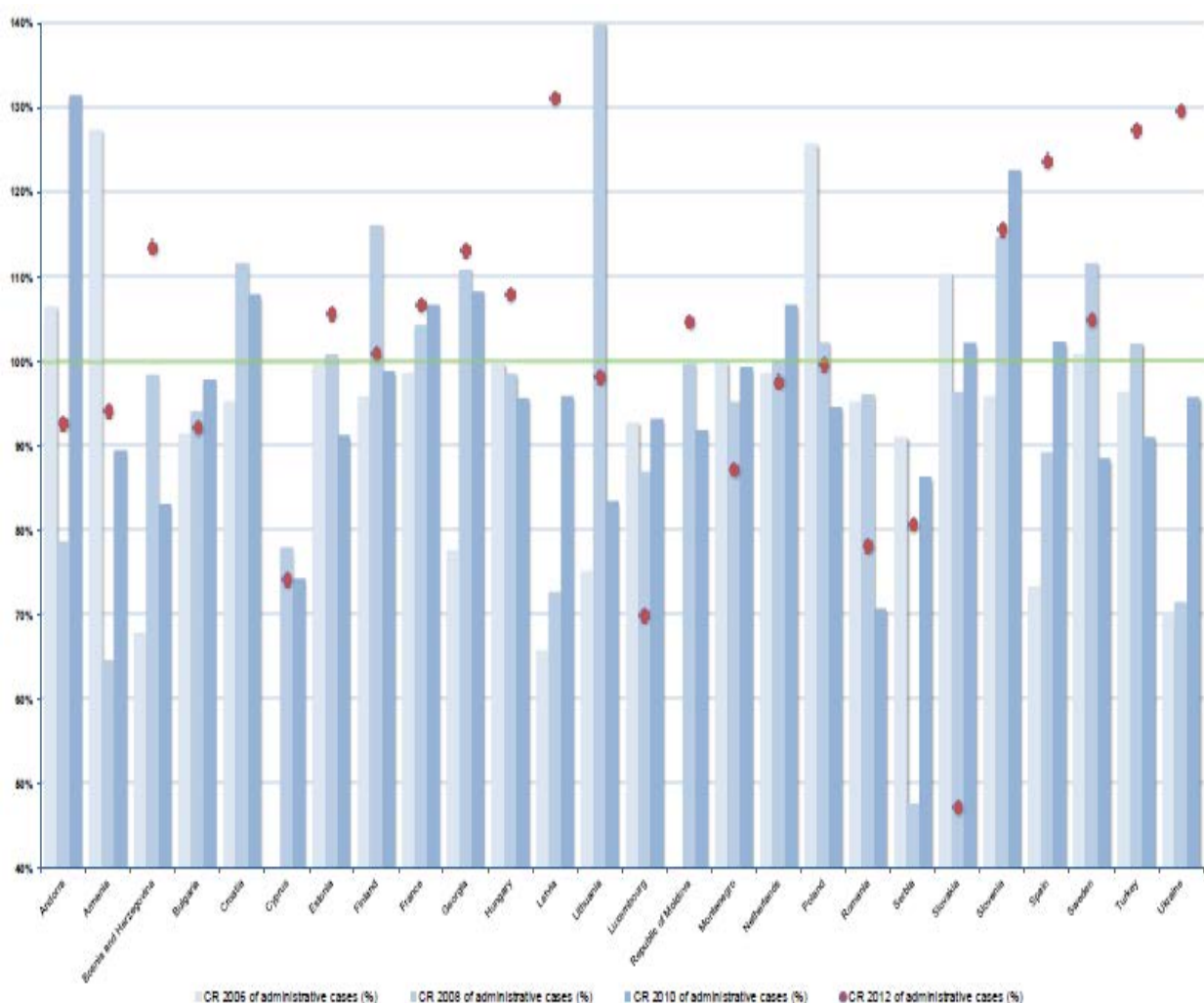

Када се читају резултати представљени у овом тексту, најпродуктивнији грађански (привредни) системи судова у првом степену, који не стварају заостатке (СК једнака или већа од 100%) и могу да брзо реше поднети предмет (мање од 100 дана) могу се наћи у Азербејџану, Грузији, Мађарској, Литванији, Луксембургу и Украјини. Ови индикатори такође показују да су Аустрија, Јерменија, Данска, Естонија, Немачка, Русија, Бивша Југословенска Република Македонија и Турска у 2012. имале релативно продуктивне грађанске (привредне) судове у

првом степену. Насупрот томе, судови првог степена имају озбиљне потешкоће у поступању у новим предметима у Грчкој, Словачкој, као и у Хрватској, Пољској и Португалу.

Од укупно 12 држава које имају најдуже време диспозиције (дуже од 300 дана), само 4 (Италија, Босна и Херцеговина, Малта, Словенија) имају стопу клиренса једнаку или већу од 100%, што је резултирало у побољшању, чак и ограниченом, у односу на ситуацију у 2012. Хрватска, Португал и Монако нису достигле 100% стопе клиренса у предметима грађанских парница. То значи да је заостатак нерешених предмета у овим судским системима у порасту а њихово време диспозиције у опадању. У мањој мери ситуација остаје осетљива у Андори, Француској, Црној Гори, Шпанији.

Приказ 9.13 Развој стопе клиренса (СК) предмета управног права између 2006. и 2012.

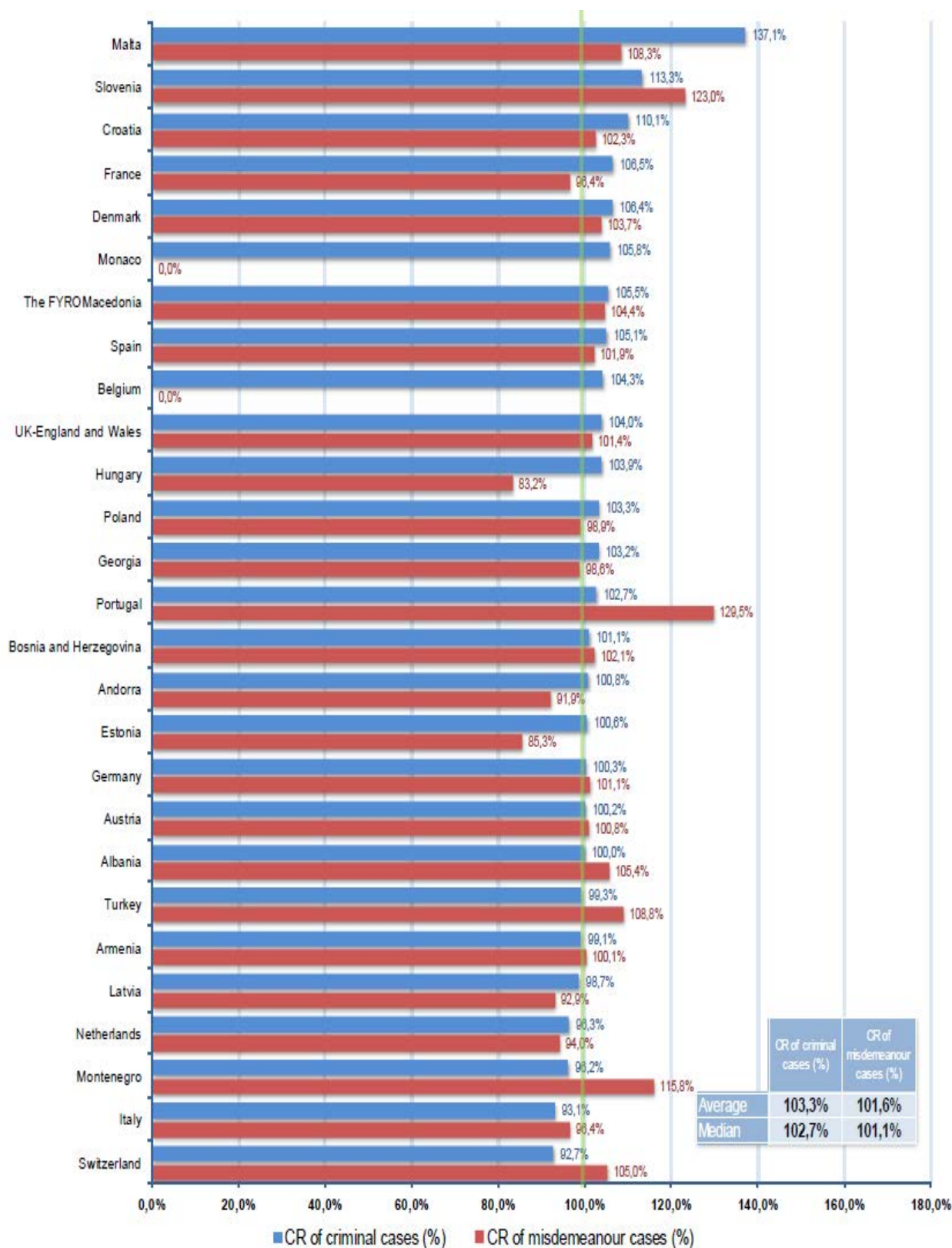

Било је могуће измерити развој стопе клиренса за предмете управног права између 2006. и 2012. у 26 држава. Изради анализе се мора приступити с опрезом, с обзиром на то да је квалитет неких од података могао да се разликује у оквиру посматраног периода, што делимично може и да објасни одступања.

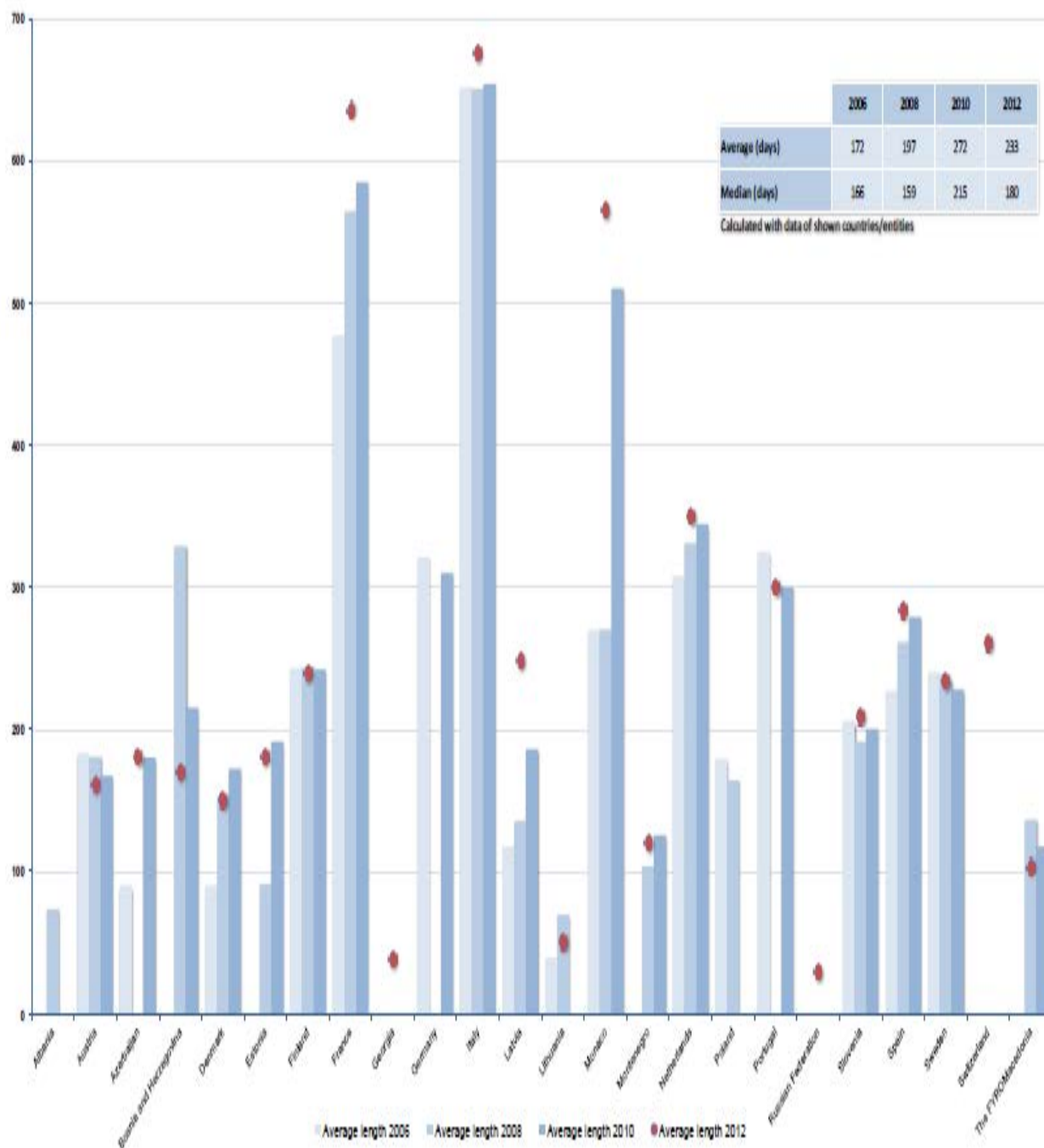
Холандија, Пољска, Финска имају у, мањој или већој мери, стабилну стопу клиренса предмета у управном праву, на око 100%, у току шестогодишњег периода, који је и посматран. Прилично устаљен пораст стопе клиренса је охрабрење за судску управу у Француској, Летонији, Шпанији и Украјини. Поред тога што је прилично драстичан за посматрани период, општи раст стопе клиренса, сада изнад 100%, се такође мора истаћи и за Босну и Херцеговину, Естонију, Финску, Грузију, Мађарску, Литванију, Молдавију, Словенију, Шведску и Турску.

Умањење стопе клиренса за предмете управног права у току посматраног периода од шест година, - постизање стопе клиренса од испод 100% - се посебно да приметити у случају Словачке, Луксембурга, као и Андоре, Јерменије, Црне Горе, Румуније и Србије.

Приказ 9.20 Стопа клиренса кривичних предмета (тешка кривична дела) и прекршајних предмета (мањи преступи) у 2012. у %

Приказ 9.29 Просечно трајање поступка за бракоразводне парнице пред судовима првог степена у 2006, 2008, 2010. и 2012. у данима

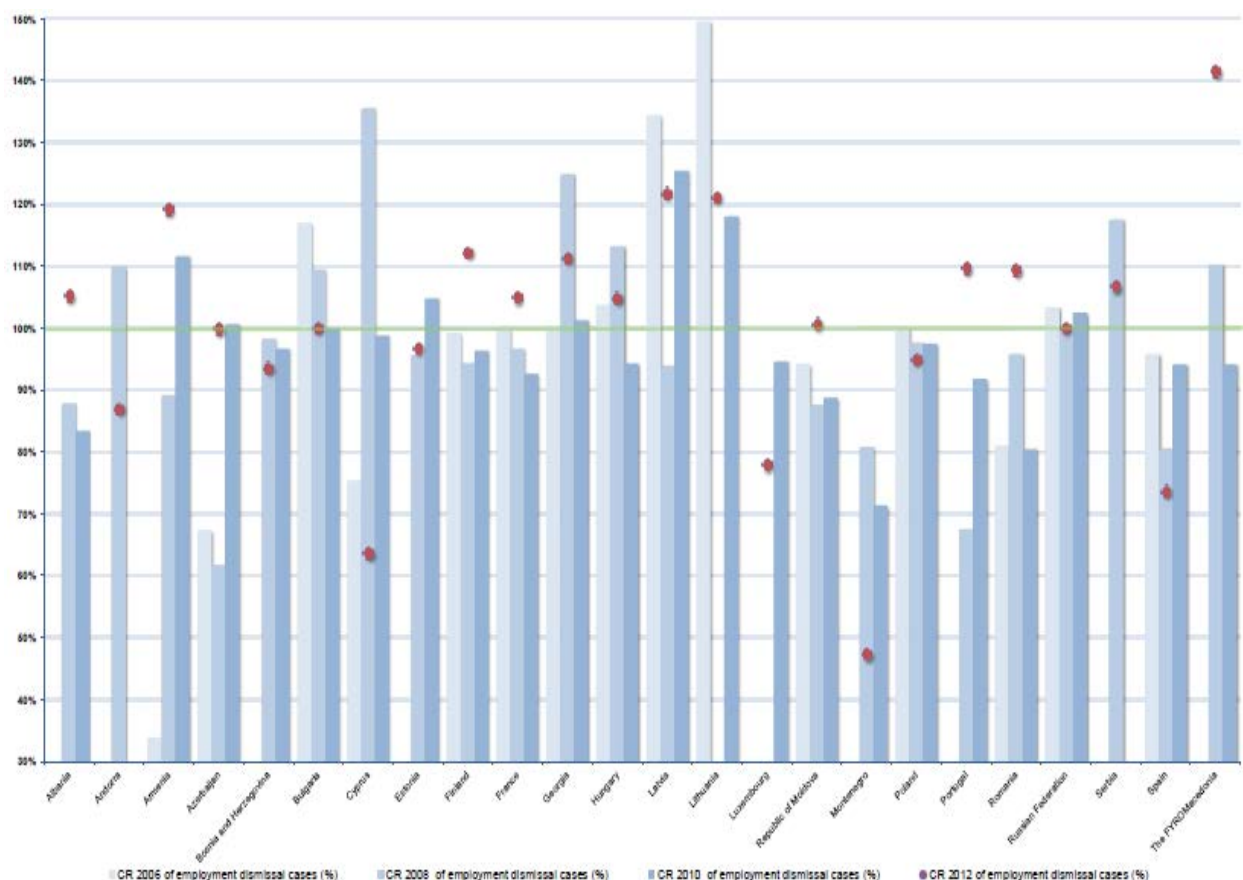
Продужено трајање поступака не значи неминовно да је дошло до смањења ефикасности судова. Трајање бракоразводних парница у првом stepenu варира између ових држава и ентитета, а у складу са поступком у породичном праву (законски рокови, stepen комплексности, учешће развода пуком регистрацијом) и са обимом предмета који се подноси судовима.

Убрзани поступци (краће од 100 дана) су приметни у Грузији, Литванији, Русији док су дуготрајни (дуже од 500 дана) у Италији, Француској, Монаку.

У неким од држава су приметни и дивергентни трендови. Трајања поступака доследно опадају у последњих шест година у Босни и Херцеговини, а, у мањој мери, и у Данској, Литванији и Бившој Југословенској Републици Македонији. Насупрот томе су у Француској, Италији, Латвији, Монаку и Шпанији и даље у порасту. У сваком се случају ова трајања морају проучавати у односу на број предмета које судови воде, како би се измерила стварна ситуација у погледу ефикасности судова у овом домену. Летонија или Шпанија имају све мањи број нових разводних поступака од 2006, док им је уједно просечно трајање бракоразводних парница пред судовима првог степена у порасту. Изгледа да је у другим државама, као што су Босна и Херцеговина, опадање броја развода бракова праћено краћим, просечним, трајањем поступка.

Компаративну анализу дужине трајања поступака развода бракова није могуће спровести а да се не узму у обзир специфичне одлике поступака развода у различитим државама, које су доле укратко приказане, а које могу да имају значајног утицаја исход поступка.

Приказ 9.30 Развој стопе клиренса предмета у вези са отпуштањем са посла пред судовима првог степена између 2006. и 2012.

Упркос томе што је просек стопе клиренса за 21 од ових држава нешто изнад 100%, низ судова у тим државама има потешкоће при обради обима предмета, што доводи до заостатака. Црна Гора им веома ниску стопу клиренса а и дуго време диспозиције (785 дана). Кипар, Шпанија, Луксембург и Словачка такође се суочавају са озбиљним потешкоћама у овом домену, посебно када се у исто време узме у обзир изузетно високо време диспозиције за Кипар (дуже од 1000 дана).

Андора, Босна и Херцеговина морају да надзиру капацитете сопствених судова у погледу даљег поступања са обимом предмета, посебно имајући на уму њихово већ веома високо време диспозиције. Иста је ситуација, у мањој мери, у случају Естоније и Пољске.

У 16 држава, стопа клиренса је приближно или изнад 100%, уз јасан тренд пораста, који је забележен у протеклих шест година у Албанији, Јерменији, Финској, Молдавији, Португалу, Румунији и Бившој Југословенској Републици Македонији.

Ефикасност у поступању судова, у оваквим поступцима, ипак није једина одредница. Државе могу, по жељи, да успоставе, путем сопствених правосудних процедура, праву равнотежу између функционисања економског система и појединачне заштите запослених. Затим, што се тиче поступака развода брака, у неким државама постоји претходни систем покушаја мирења или медијације, обавезујући или не.

10. Јавни тужиоци

Свака држава или ентитет има, понекад под различитим називима, јавну службу којој је поверена процена и спровођење гоњења. Они у свим државама или ентитетима Европе имају важну улогу у вођењу оптужбе у кривичним предметима. У претежном броју држава чланица или ентитета они, уједно, имају улогу у грађанском па чак и у домену управног права.

Приказ 10.2 Број јавних тужилаца на 100.000 становника у 2012.

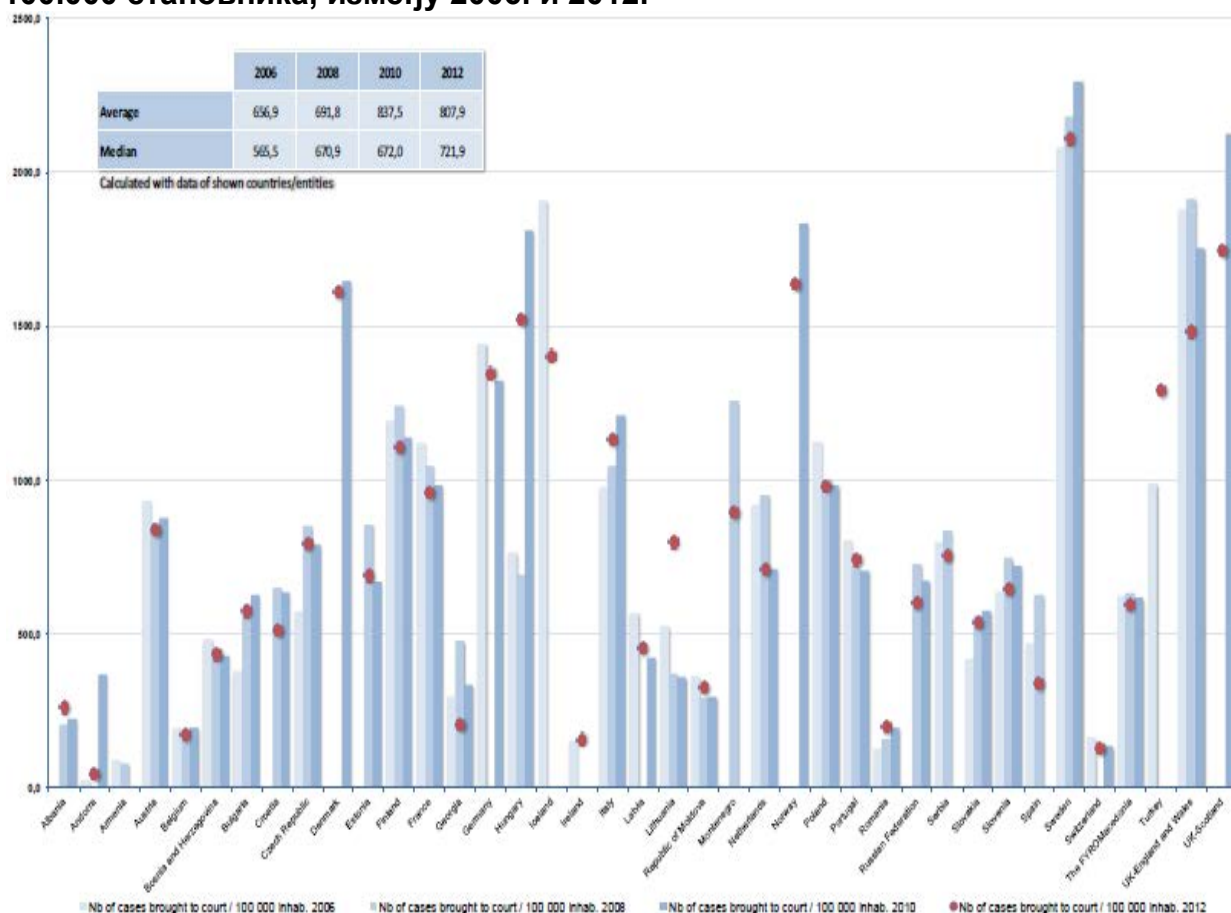

Највећи број јавних тужилаца (20 или више тужилаца на 100.000 становника) се може наћи у државама источне Европе (Бугарска, Литванија, Летонија, Молдавија, Русија, Украјина), као и

на Исланду. Седам држава (УК-Енглеска и Велс, Аустрија, Француска, Грчка, Ирска, Италија и Холандија) има најнижи број (мање од 5 тужилаца на 100.000 становника).

Само 9 држава или ентитета је било у стању да обезбеде податке о лицима које врше послове сличне онима које ради јавни тужилац (Аустрија, Естонија, Немачка, Ирска, Италија, Луксембург, Монако, Швајцарска, УК-Енглеска и Велс), упркос томе што постоје лица која врше ове функције и у неким од других држава или ентитета. Они се могу урачунати у укупан број тужилаца. У Аустрији, посебно обучени службеници јединица јавног тужилаштва (Безирксанваелте) имају право да поступају под надзором тужиоца (слично Рецхтсплфлегер-у, али са мањим обимом надлежности и нижом квалификацијом). Службеници полиције и јавни тужиоци имају сличне надлежности у Грчкој, Малти, Полској и Француској (официер ду министре публиц). У УК-Енглеској и Велсу, неки државни ресори имају тужиоце специјализоване за преступе специфично повезане са делокругом тих ресора. У Финској канцелар (министар) правде у влади и омбудсман парламента такође могу да воде тужбене поступке. У Ирској већи део послова из делокруга директора Јавног тужилаштва више обављају правници из приватног сектора него они правници које запошљава држава.

Приказ 10.14 Број предмета које је поднео јавни тужилац судовима на 100.000 становника, између 2006. и 2012.

11. Положај и каријера судија и јавних тужилаца

Препоруке Савета Европе се заснивају на фундаменталним принципима заштите и јачања независности судија (посебно Препорука Р(2010)12 о судијама: независност, ефикасност и одговорност) и представљају покушај да се гарантује системска/законска заштита тужилаца (препорука Р(200)19 о улози јавног тужилаштва у систему кривичног права).

Плате судија и тужилаца

Плате судија и тужилаца морају бити у складу са њиховим статусом и задужењима. Тренд у Европи је да се повећавају плате судија и тужилаца, у значајној мери, а у поређењу са просечном бруто платом у држави, иако се могу приметити велике разлике између држава. Однос између плата судија или тужилаца у Врховном суду или Вишем апелационом суду и просечне националне бруто годишње плате, јесте занимљив показатељ за мерење разлика између земаља, уклањајући пристрасности, као што су то начин избора у службу, старост, дотадашња каријера, валутни курс или БДП.

Табела 11.13 Бруто и нето годишње плате судија и јавних тужилаца у Врховном суду или последњем степену у 2012.

States/entities	Judges			Prosecutors		
	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary
Albania	14 965 €	3,5	12 030 €	10 500 €	2,4	8 640 €
Andorra	39 823 €	1,7	37 633 €	106 186 €	4,4	99 283 €
Armenia	1 877 €	0,7	1 485 €	NA	NC	NA
Austria	119 771 €	4,0	71 418 €	119 771 €	4,0	71 418 €
Azerbaijan	20 852 €	4,4	17 200 €	17 213 €	3,7	14 880 €
Belgium	118 643 €	2,9	56 536 €	120 815 €	2,9	57 409 €
Bosnia and Herzegovina	41 098 €	5,2	25 788 €	41 098 €	5,2	25 788 €
Bulgaria	28 019 €	6,2	25 217 €	28 019 €	6,2	25 217 €
Croatia	63 120 €	5,0	31 320 €	63 120 €	5,0	31 320 €
Cyprus	133 219 €	5,5	NA	NA	NC	NA
Czech Republic	54 272 €	4,4	NA	46 635 €	3,7	NA
Denmark	176 769 €	3,4	NA	88 200 €	1,7	NA
Estonia	48 077 €	4,5	37 924 €	39 733 €	3,7	30 526 €
Finland	128 700 €	3,3	78 553 €	82 018 €	2,1	54 484 €
France	110 082 €	3,2	93 762 €	110 082 €	3,2	93 762 €
Georgia	24 170 €	NC	19 336 €	NAP	NC	NAP
Germany	104 711 €	2,3		104 711 €	2,3	
Greece	57 009 €	NC	47 030 €	57 009 €	NC	47 030 €
Hungary	35 289 €	3,9	25 478 €	34 121 €	3,7	21 235 €
Iceland	89 746 €	3,3	NA	55 665 €	2,0	NA
Ireland	197 272 €	5,9	NA	85 127 €	2,6	NA
Italy	179 747 €	6,3	97 833 €	179 747 €	6,3	97 833 €
Latvia	37 616 €	4,2	25 573 €	25 788 €	2,9	17 412 €
Lithuania	29 103 €	3,9	22 118 €	23 742 €	3,2	18 044 €
Luxembourg	129 943 €	3,1	NA	121 421 €	2,9	NA
Malta	40 221 €	2,6	32 919 €	32 434 €	2,1	27 861 €
Republic of Moldova	5 012 €	1,9	3 701 €	3 701 €	1,4	2 776 €
Monaco	132 592 €	NC	125 152 €	132 592 €	NC	125 152 €
Montenegro	27 934 €	3,2	18 716 €	26 892 €	3,1	NA
Netherlands	128 900 €	2,4	67 000 €	94 585 €	1,8	NA
Norway	212 295 €	3,3	159 836 €	103 842 €	1,6	101 729 €
Poland	60 998 €	5,9	43 445 €	60 998 €	5,9	43 445 €
Portugal	66 204 €	3,3	NA	66 204 €	3,3	NA
Romania	42 049 €	7,6	29 493 €	35 344 €	6,4	24 791 €
Russian Federation	NA	NC	NA	NA	NC	NA
Serbia	28 174 €	4,6	16 752 €	28 174 €	4,6	16 752 €
Slovakia	42 916 €	4,4	NA	42 916 €	4,4	NA
Slovenia	63 664 €	3,5	34 212 €	55 812 €	3,0	31 536 €
Spain	107 565 €	4,7	66 690 €	107 565 €	4,7	66 690 €
Sweden	94 500 €	2,3	NA	73 378 €	1,8	NA
Switzerland	294 565 €	5,2	276 361 €	157 690 €	2,8	126 152 €
The FYROMacedonia	21 454 €	3,6	14 241 €	18 858 €	3,2	12 536 €
Turkey	42 638 €	3,5	32 991 €	42 638 €	3,5	32 991 €
Ukraine	21 456 €	6,1	17 266 €	6 326 €	1,8	4 959 €
UK-England and Wales	256 206 €	7,7	NA	111 027 €	3,3	NA
UK-Northern Ireland	234 229 €	8,0	129 502 €	53 000 €	1,8	
UK-Scotland	241 196 €	7,8	NA	NA	NC	NA
Average	90 188 €	4,2	52 780 €	67 017 €	3,4	45 919 €
Median	62 059 €	3,9	32 955 €	56 410 €	3,2	31 320 €
Minimum	1 877 €	0,7	1 485 €	3 701 €	1,4	2 776 €
Maximum	294 565 €	8,0	276 361 €	179 747 €	6,4	126 152 €
Israel	125 304 €	5,5	NA	78 771 €	3,5 NA	

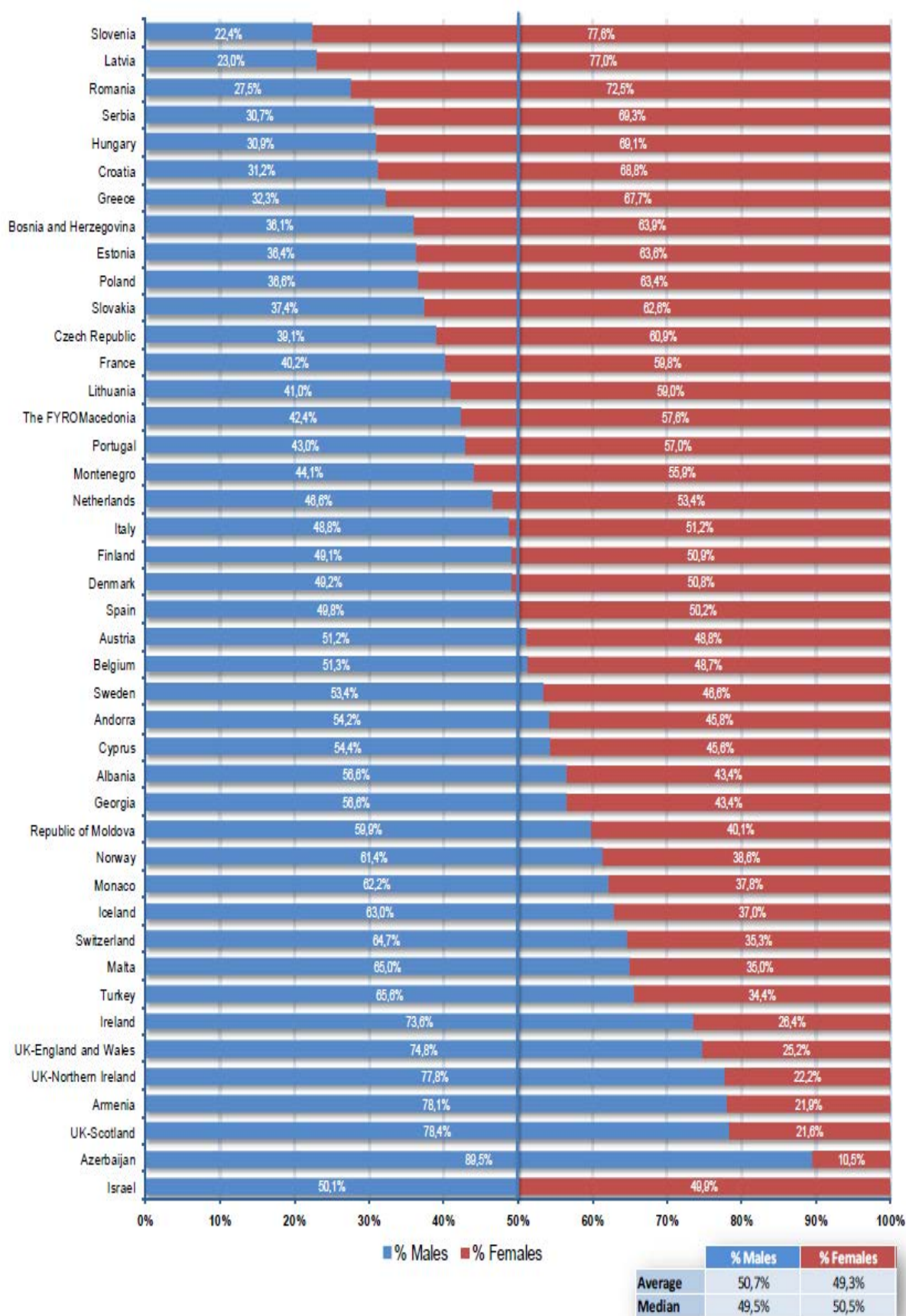
У поређењу са националном просечном бруто платом, плате судија и тужилаца на крају њиховог радног века износе скоро дупло више, него на почетку каријере (4,2 пута више за судије и 3,4 пута више за тужиоце). Разлика између плате на почетку каријере и оне на њеном

крају је најупадљивија, како за судије тако и за тужиоце у Румунији, Италији, Бугарској, Пољској, Босни и Херцеговини, Хрватској. Такође је значајна и у земљама англо-саксонског права УК-Северна Ирска, УК-Шкотска, УК-Енглеска и Велс, Ирска, али само у погледу судија, што се да објаснити специфичним процесом одабира у круговима искусних правника.

Родна питања унутар правосуђа

Савет Европе примењује начело једнакости између мушкараца и жена у својим државама чланицама. У овом контексту *СЕПЕЈ* прикупља одређене податке о односу мушкарци/жене међу професионалним судијама и јавним тужиоцима, као и њихов појединачни приступ позицијама на којима се доносе одлуке.

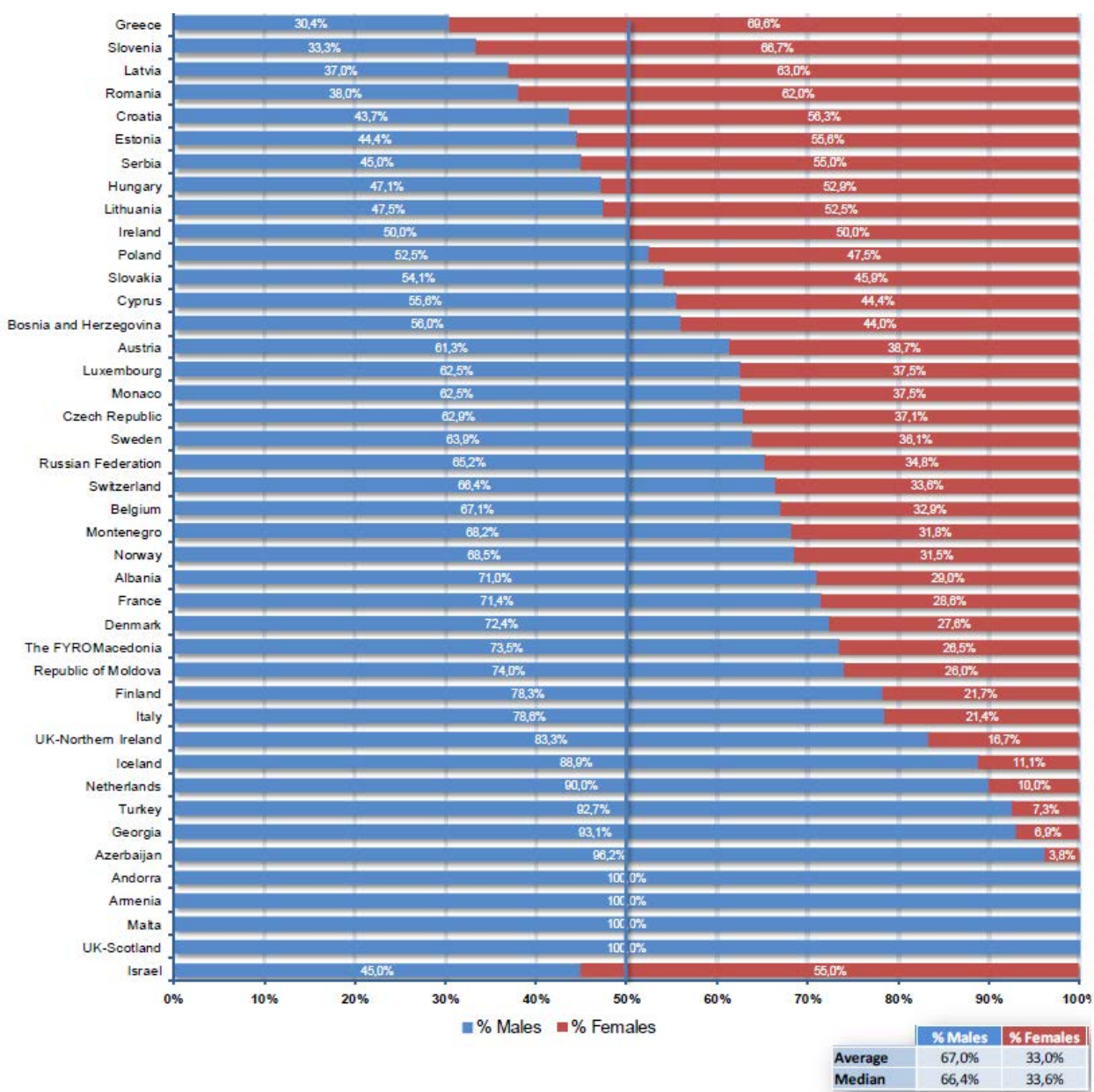
Приказ 11.23 Расподела мушкараца и жена, професионалних судија, у укупном броју судија у 2012.

Начелно узевши је расподела мушкараца и жена у правосуђу скоро једнака. Просек за све државе или ентитете јесте 51% мушкараца и 49% жена. 17 држава или ентитета (14 у 2010.) се налазе у оквиру одговарајућег паритета мушкараца и жена, уз распон између 40% и 60%. Док

21 држава или ентитет има више од 50% жена у редовима судија, неке државе, као што су Словенија, Литванија и Румунија имају више од 70% судија мушкараца. У овој се групи проценат учешћа мушкараца и жена у малим државама мора тумачити опрезно, узимајући у обзир њихов укупно мали број судија, као у Андори (24), Малти (40) и Монаку (37).

Приказ 11.25 Расподела мушких и женских председника судова (професионалних судија) у оквиру укупног броја председника судова (професионалних судија) у 2012.

У погледу приступа позицијама на којима се доносе одлуке, подаци о родном балансу откривају слабост када се ради о позицијама, као што је председник суда. Поред тога што су многе државе Европе започеле да досежу такав баланс за судије, циљ ипак није постигнут у

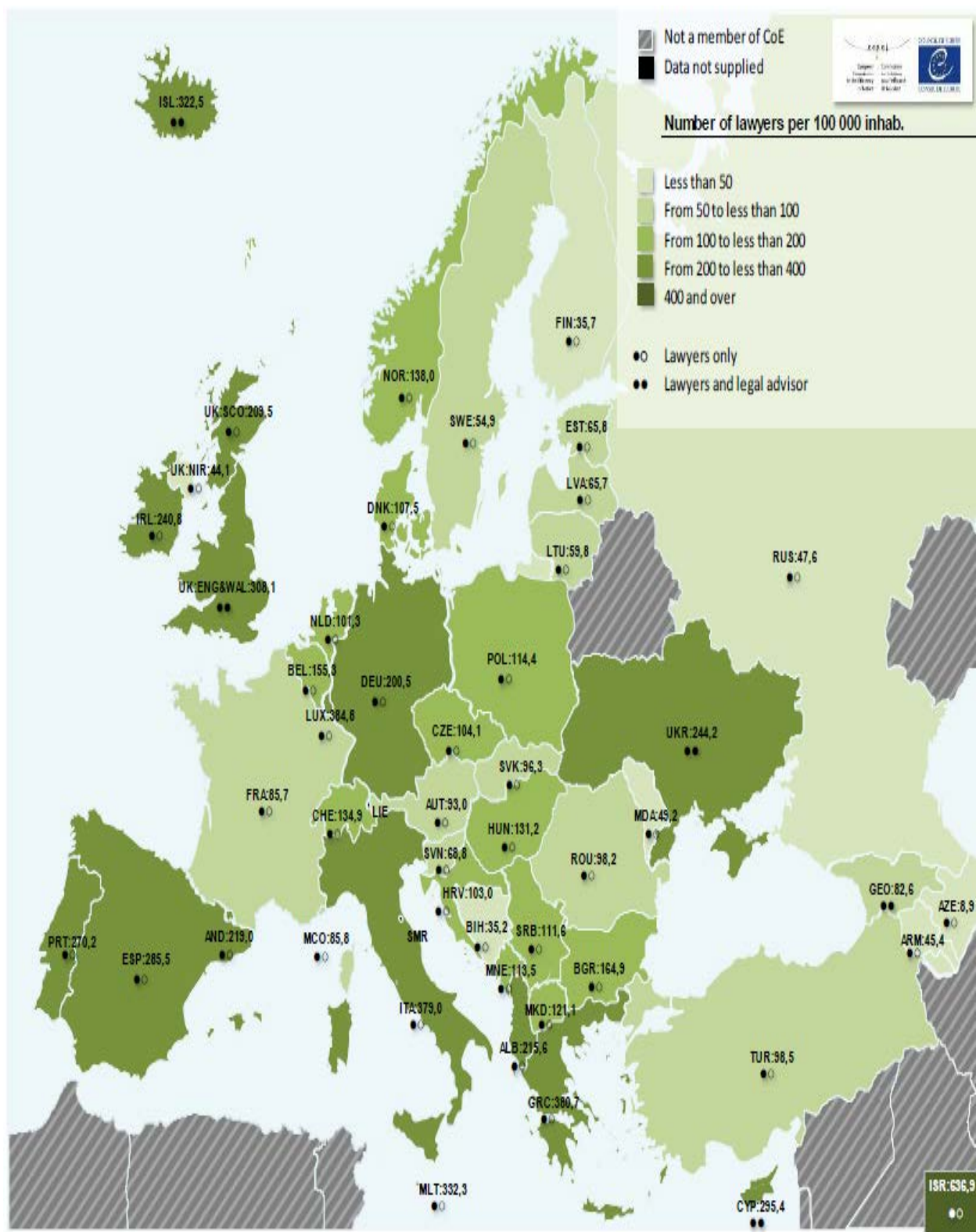
случају председника судова. Начелно је мање жена него мушкараца на позицијама председника судова, а ово је заиста тако што се више иде степеницама правосудне хијерархије.

У 31 држави или ентитету, учешће мушких председника је изнад 50%; у 17 од њих, он је изнад 70%, а у 7 од њих превазилази 90%: Турској, Грузији, Азербејџану, Јерменији, као и у УК-Шкотској, Малти и Андори. У ове три земље се ситуација мора посматрати из посебне перспективе јер је број председника судова веома мали (Андора: 2 председника суда и Малта: 3 председника суда). Савршен баланс се може наћи у Ирској, док у других 9 држава или ентитета, у којима је учешће женских председника судова веће него мушких председника, постоје и 4 земље у којима тај број премашује чак и 60%: Румунија, Летонија, Словенија и Грчка.

12. Адвокати

Реч адвокат се употребљава у складу са Препоруком РЕЦ (2000)²¹ Савета Европе: „лице квалификовано и овлашћено да, у складу са националним правом, заступа и поступа у име његових или њених клијената, да се бави правом, да наступа пред судовима или саветује и заступа његове или њене клијенте у правним стварима/пословима“.

Приказ 12.26 Број адвоката на 100.000 становника у 2012.

Када се анализирају бројеви правника/адвоката са и без правних саветника, може се приметити да више држава источне и северне Европе имају мањи број правника, док су државе на југу склоне да имају велике адвокатске коморе: Кипар, Грчка, Италија, Малта, Шпанија И Португал имају више од 250 правника/адвоката на 100.000 становника. У овим државама појединци имају израженију склоност да иду на суд, него што је то случај у другим деловима Европе (види поглавље 9).

Луксембург са великим бројем ипак мора бити посматран узимајући у обзир број становника и специфичне послове правосуђа. Број правника је порастао у скоро па свим државама чланицама између 2006 и 2012.

13. Извршење пресуда

Тешко је проценити успешност извршења судских одлука у грађанским или привредним стварима, на основу одговарајућих статистика, с обзиром на то да је извршење у рукама странака у поступку. Стога се овај извештај концентрише на организацију система извршења и улогу извршитеља.

Временском оквиру за пријаву, који такође зависи и од процесне форме, се конкретно може приступити или уз помоћ извршитеља или, поједностављеним путем, препорученом поштанском поштом, тако да временски оквир зависи или од прилике извршитеља или од, мање-више, исправног функционисања поште.

Свака од држава или ентитета, у оваквој ситуацији, процењује просечан временски оквир, као показатељ ефикасности.

Скоро две трећине држава или ентитета (29) су указале на то да је могуће обавестити одговарајуће лице у оквиру између 1 и 10 дана. Само је Грчка указала да јој је неопходно више од 30 дана да о одлуци обавести странку које се она тиче. У поређењу са 2010, 5 држава је редуковало ове временске оквире: Хрватска, Летонија, Литванија, Холандија и Србија. Две државе (Бугарска и Грчка) су изјавиле да су им се ови временски рокови продужили.

Табела 13.16 Процењени временски оквир за обавештење о судској одлуци о повраћају дуга лицу које живи у граду у којем суд има своје седиште

States/entities	Between 1 and 5 days	Between 6 and 10 days	Between 11 and 30 days	More than 30 days
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				

Садржај извештаја о правосудним системима у Европи

Издање 2014. (подаци 2012.)

Поглавље 1. Евалуациони процес *CEPEJ*-а

- 1.1 Европска комисија за ефикасност правосуђа**
- 1.2 Шема за оцену правосудних система**
- 1.3 Прикупљање података, провера и анализа**
- 1.4 Начелна методолошка питања**
- 1.5 Општи економски и демографски показатељи**
- 1.6 Анализирање налаза из извештаја**

Поглавље 2. Јавна потрошња распоређена на правосуђе и функционисање судова

- 2.1 Јавна потрошња/издаци за функционисање целокупног правног система**
- 2.2 Јавна потрошња за функционисање правосудног система**

Поглавље 3. Приступ праву

- 3.1 Обим правне помоћи**
- 3.1 Буџет за правну помоћ**
- 3.3 Приходи правосудног система**

Поглавље 4. Корисници услуга судова: права и јавно поверење

- 4.1 Прописи о пружању информација корисницима услуга судова**
- 4.2 Заштита угрожених лица**
- 4.3 Улога јавног тужиоца у заштити права или помоћи жртвама кривичних дела**
- 4.4 Поступци за накнаду**
- 4.5 Накнада корисницима за дисфункцију правосудног система и жалбе**

4.6 Процена задовољства корисника

Поглавље 5. Судови

5.1 Организација суда

5.2 Информационе и комуникационе технологије (ИКТ) у судовима (е-право и е-судови)

5.3 Средства за мерење квалитета рада судова

Поглавље 6. Алтернативно решавање спорова (ADR)

6.1 Различити облици ADR

6.2 Судска медијација

6.3 Арбитража, помирење, и други облици ADR